

**Marja Saarinen**

**TILINPÄÄTÖSANALYYSI: YRITYS X**

**Opinnäytetyö  
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU  
Liiketalouden koulutusohjelma  
Syyskuu 2019**

**TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ**

<b>Centria-ammattikorkeakoulu</b>	<b>Aika</b> Syyskuu 2019	<b>Tekijä/tekijät</b> Marja Saarinen
<b>Koulutusohjelma</b> Liiketalous		
<b>Työn nimi</b> TILINPÄÄTÖSANALYYSI: YRITYS X		
<b>Työn ohjaaja</b> Hannu Kari	<b>Sivumäärä</b> 52 + 4	
<b>Työelämäohjaaja</b>		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia tilinpäätösanalyysi case-yrityksestä. Yritys X on pienyritys, joka tarjoaa asiantuntijapalveluita yrityksille. Työn keskeisenä tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne tunnuslukujen avulla. Työssä selvitettiin myös, miten yritys sijoittuu toimialavertailussa laskettujen tunnuslukujen perusteella.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käsiteltiin tilinpäätösanalyysin tarkoitusta, hyödyntämistä, vaiheita ja menetelmiä. Lisäksi työssä esiteltiin tärkeimmät tunnusluvut. Lähdemateriaalina käytettiin alan kirjallisuutta sekä kohdeyrityksen tilinpäätöksiä vuosilta 2016–2018. Yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseksi laskettiin kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja. Lisäksi laskettiin muutamia yrityksen kasvua ja pääoman käytön tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja. Toimialavertailussa tunnuslukuja verrattiin Finnveran toimialatilastoihin. Tunnuslukujen laskemiseen käytettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmaa.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus olivat erittäin hyvällä tasolla tarkastelujakson aikana. Tunnuslukujen arvot olivat erinomaisia verrattuina Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin. Toimialavertailussa Yritys X kuului toimialan vahvimpaan neljännekseen.</p>		
<b>Asiasanat</b> kannattavuus, maksuvalmius, tilinpäätösanalyysi, tunnusluku, vakavaraisuus		

**ABSTRACT**

<b>Centria University of Applied Sciences</b>	<b>Date</b> September 2019	<b>Author</b> Marja Saarinen
<b>Degree programme</b> Business Administration		
<b>Name of thesis</b> FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS: COMPANY X		
<b>Instructor</b>		<b>Pages</b> 52 + 4
<b>Supervisor</b> Hannu Kari		
<p>The purpose of the thesis was to compose a financial statement analysis of the case company. Company X is a small enterprise that offers expert services to other companies. The main priority of the thesis was to define the financial situation of the company using financial ratios. In addition, the objective of the thesis was to compare the company's financial situation to the branch.</p> <p>The theoretical part of the thesis covers the purpose, utilization, stages and methods of financial statement analysis. The key indicators are also explained in the theory section. The material for the thesis consists of economic literature and the case company's financial statements from 2016 to 2018. The financial situation of the company is assessed by calculating the financial ratios of profitability, liquidity and solvency. Also, some indicators of the company's growth and the efficiency of using capital were calculated. Branch comparison consists comparing the figures with the financial data published by Finnvera. The calculations were made using the Excel spreadsheet software.</p> <p>The study revealed that the company's profitability, liquidity and solvency were on a very good level during the period of observation. The financial ratios of the company were excellent compared to the reference values set by Yritystutkimus ry. Company X belonged to the strongest quarter of the branch.</p>		
<p><b>Key words</b> financial ratio, financial statement analysis, liquidity, profitability, solvency</p>		

**TIIVISTELMÄ  
ABSTRACT  
SISÄLLYS**

<b>1 JOHDANTO</b> .....	<b>1</b>
<b>2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI</b> .....	<b>3</b>
2.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät.....	4
2.2 Tilinpäätösanalyysin tasot.....	6
2.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	7
2.4 Tilinpäätöksen oikaisu.....	8
2.4.1 Tuloslaskelman oikaisu.....	9
2.4.2 Taseen oikaisu.....	12
<b>3 TUNNUSLUVUT</b> .....	<b>15</b>
3.1 Kannattavuuden tunnusluvut.....	16
3.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	21
3.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	25
3.4 Muut tunnusluvut.....	28
<b>4 TUNNUSLUKUANALYYSI: YRITYS X</b> .....	<b>32</b>
4.1 Tilinpäätöksen oikaisu.....	33
4.2 Kannattavuus.....	33
4.3 Maksuvalmius.....	38
4.4 Vakavaraisuus.....	40
4.5 Muut tunnusluvut.....	44
4.6 Johtopäätökset.....	49
<b>5 YHTEENVETO</b> .....	<b>51</b>

**LÄHTEET  
LIITTEET**

**KUVIOT**

KUVIO 1. Yrityksen käyttökateprosentti verrattuna toimialaan.....	34
KUVIO 2. Yrityksen liiketulosprosentti verrattuna toimialaan.....	35
KUVIO 3. Yrityksen nettotulosprosentti verrattuna toimialaan.....	35
KUVIO 4. Yrityksen oman pääoman tuottoprosentti.....	36
KUVIO 5. Yrityksen kokonaispääoman tuottoprosentti verrattuna toimialaan.....	37
KUVIO 6. Yrityksen quick ratio verrattuna toimialaan.....	38
KUVIO 7. Yrityksen current ratio verrattuna toimialaan.....	39
KUVIO 8. Yrityksen nettokäyttöpääomaprocentti.....	40
KUVIO 9. Yrityksen omavaraisuusaste.....	41
KUVIO 10. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus verrattuna toimialaan.....	42
KUVIO 11. Yrityksen nettovelkaprocentti.....	43
KUVIO 12. Yrityksen liikevaihto verrattuna toimialaan.....	45
KUVIO 13. Yrityksen liikevaihdon muutosprosentti verrattuna toimialaan.....	45
KUVIO 14. Yrityksen käyttöpääomaprocentti verrattuna toimialaan.....	46
KUVIO 15. Yrityksen myyntisaamisten kiertoaika verrattuna toimialaan.....	47
KUVIO 16. Yrityksen ostovelkojen kiertoaika verrattuna toimialaan.....	48

KUVIO 17. Yrityksen vaihto-omaisuusprosentti .....	49
--	----

**TAULUKOT**

TAULUKKO 1. Yrityksen kannattavuuden tunnusluvut .....	33
TAULUKKO 2. Yrityksen maksuvalmiuden tunnusluvut.....	38
TAULUKKO 3. Yrityksen vakavaraisuuden tunnusluvut.....	41
TAULUKKO 4. Yrityksen muut tunnusluvut.....	44

## 1 JOHDANTO

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena on selvittää case-yrityksen taloudellinen tilanne tilinpäätöksestä laskettavien tunnuslukujen perusteella. Yrityksestä käytetään työssä nimeä Yritys X. Kyseessä on pienyritys, joka tarjoaa asiantuntijapalveluita yrityksille.

Opinnäytetyön keskeisinä käsitteinä ovat tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi ja sen eri menetelmät sekä kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut. Työn teoriaosuus muodostuu tilinpäätöstä ja tilinpäätösanalyysiä käsittelevästä kirjallisuudesta. Teoriaosuudessa selvitetään tilinpäätösanalyysin määritelmä ja tavoitteet sekä eri käyttäjäryhmät, jotka siitä hyötyvät. Teoriaosuudessa käsitellään myös tasot, joihin analyysi voidaan jakaa sen laajuuden mukaan. Työssä käydään läpi myös tilinpäätösanalyysin vaiheet, eri tapoja, joilla se voidaan toteuttaa, tilinpäätöksen oikaisut sekä tärkeimmät tunnusluvut.

Työn tavoitteena on määrittää tunnuslukujen avulla Yritys X:n kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Tarkastelun kohteena on kolme viimeisintä tilinpäätöstä. Laskettuja tunnuslukuja verrataan eri vuosien vastaaviin tunnuslukuihin, jolloin nähdään yrityksen taloudellisen tilan kehitys viimeisen kolmen vuoden aikana. Tunnuslukuja verrataan myös Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin sekä Finnveran toimialatilastoihin. Työlle asetetut tutkimuskysymykset ovat:

- Minkälainen yrityksen taloudellinen tilanne on?
- Miten yrityksen taloudellinen tilanne on kehittynyt kolmen viimeisimmän tilikauden aikana?
- Minkälainen yrityksen taloudellinen asema on verrattuna toimialaan?

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena, jossa tutkimuksen kohteena ovat yrityksen tilinpäätöstiedot. Tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa kolmeen tasoon sen laajuuden mukaan: tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi sekä yritystutkimus. Tässä työssä tehdään tunnuslukuanalyysi, koska tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen tekeminen vaativat tarkempia tietoja kuin yrityksen tilinpäätöstiedot. Tunnusluvut lasketaan yrityksen tuloslaskelman ja taseen tiedoista Excel-taulukkolaskentaohjelmalla.

Tunnuslukujen vertailu ja analysointi tehdään sekä aikasarja-analyysinä että ajallisena poikkeileikkausanalyysinä. Aikasarja-analyysissä tarkastellaan yrityksen peräkkäisiä vuosia, jolloin

saadaan selville yrityksen taloudellisen tilan kehitys. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä taas verrataan eri yritysten tietyn vuoden lukuja keskenään. Opinnäytetyössä lasketaan Yritys X:n tunnusluvut kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen perusteella, ja peräkkäisiä vuosia verrataan toisiinsa. Lisäksi kunkin vuoden lukuja verrataan toimialan lukuihin. Tunnuslukuja verrataan siis Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin, toimialatilastoihin sekä yrityksen aikaisempien tilikausien vastaaviin arvoihin, jolloin saadaan hyvä kokonaiskuva yrityksen taloudellisesta asemasta.

## 2 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysi tarkoittaa yrityksen taloudellisen tilan mittaamista ja arviointia tilinpäätös-tietojen perusteella. Vertailukohteena käytetään saman yrityksen edellisiä vuosia ja yrityksen omia tavoitteita sekä toisia saman alan yrityksiä. Parhaimmillaan analyysissä yhdistetään ti-linpäätöksen tunnusluvut, niiden muutokset sekä syy-seuraussuhteet muutosten taustalla. Li-säärvoa analyysille saadaan, kun lukuja verrataan toisen saman toimialan yrityksen saman vuoden lukuihin tai toimialan keskimääräisiin lukuihin. Tilinpäätösanalyysissä tarkastelun koh-teena on yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Kannattavuuden arvioin-nissa tuloksen riittävyyden lisäksi kiinnitetään huomiota kannattavuuteen vaikuttaviin riskeihin. Maksuvalmiuden arvioinnissa selvitetään lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyys. Vakavarai-suuden analysoinnissa puolestaan tarkastellaan rahoitusrakenteeseen liittyviä riskejä pitkällä aikavälillä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

Tilinpäätösanalyysi auttaa päätöksenteossa, sillä se mahdollistaa analysoitavan yrityksen ver-tailumisen esimerkiksi toisiin yrityksiin ja edellisiin vuosiin. Tilinpäätös on luotettava lähde, sillä sen laadinta perustuu lakiin ja muiden normistojen periaatteisiin. Lisäksi ulkopuolinen tilintar-kastaja tarkastaa sen lainsäädännön määrittelemällä tavalla. Tilinpäätökset ovat siis melko standardoituja ja vertailukelpoisia, vaikka tilinpäätöksen laatijalla onkin harkinnanvapautta ja tilinpäätösnormistot poikkeavat toisistaan jonkin verran. Tilinpäätös on kuitenkin luotettava, ob-jektiivinen ja yksikäsitteinen lähde päätöksenteon tueksi. (Kallunki 2014, 12–13.)

Toisaalta tilinpäätöksen laatijalla voi olla muitakin tavoitteita kuin vain oikean ja riittävän kuvan tuottaminen. Tilinpäätöksessä tehtyjen ratkaisujen avulla voidaan esimerkiksi pyrkiä näyttä-mään parempaa tulosta, jotta yritys näyttäisi varmemmalta ja turvallisemmalta, tai heikompa tulosta verotusta silmällä pitäen. Oikean ja riittävän kuvan antaminen perustuu kirjanpitolakiin, mutta tilinpäätöstä luettaessa on hyvä muistaa tilinpäätöksen laatijan harkinnanvapaus. (Lep-piniemi & Kykkänen 2013, 163.)

Tilinpäätösanalyysillä on useita käyttäjiä, ja eri käyttäjät tarvitsevat erilaista tietoa. Analyysissä tuleekin hyvin esille yrityksen taloudellisen tilan eri ulottuvuudet. Suomessa tilinpäätösanalyysi on viimeisten parinkymmenen vuoden aikana siirtynyt palvelemaan enemmän osakesijoittajien tietotarpeita. Perinteisen tilinpäätösanalyysin rinnalle on tuotu myös rahoitustieteen teorioita,



mikä on lisännyt tilinpäätösanalyysin käyttökelpoisuutta. Esimerkiksi tilinpäätösanalyysissä arvioitua sijoitetun pääoman tuottoa voidaan verrata rahoitustieteen avulla vaihtoehtoisten sijoituskohteiden tuottoon. Tilinpäätösanalyysi on osa laajempaa yritysanalyysiä, jossa otetaan huomioon analysoitavan yrityksen ja kilpailijoiden lisäksi toimialan ja koko kansantalouden kehitys. Tilinpäätösanalyysi on siis yhteydessä rahoitustieteen lisäksi myös liikkeenjohdon teorioihin ja strategioihin sekä taloustieteeseen. (Kallunki 2014, 13–14.)

## 2.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätösanalyysiä ei tehdä pelkästään yrityksen johdon päätöksenteon tueksi, vaan sillä on useita käyttäjäryhmiä. Yrityksen sidosryhmät tarvitsevat myös tietoa yrityksen taloudellisesta asemasta. IFRS-standardin johdannossa mainitaan seitsemän sidosryhmää, jotka käyttävät tilinpäätöstietoja: sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat, tavarantoimittajat ja muut velkojat, asiakkaat, julkinen valta eri toimielimien sekä suuri yleisö. Jos jokin tilinpäätösratkaisu olisi erilainen eri käyttäjäryhmien kannalta arvioituna, ratkaisu tehdään lähtökohtaisesti sijoittajaa ajatellen. Muut sidosryhmät saavat todennäköisesti tarpeeksi tietoa sijoittajan saadessa haluamansa tiedot. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 177.)

Osakkeenomistajille tilinpäätös on tärkein tietolähde, kun he arvioivat yritystä sijoituskohteena. Osakkaat haluavat sijoitetuille varoilleen tuottoa yrityksen arvonnousun ja osingonjaon kautta. Yrityksen arvonnousu ja jaettavat osingot taas määräytyvät yrityksen tulevan kannattavuuden ja siihen liittyvän riskin perusteella. Tilinpäätös on siis sijoittajille erittäin tärkeä tietolähde osakkeiden osto- ja myyntipäätöksiä tehtäessä. (Kallunki 2014, 15–16.)

Lainanantajat arvioivat velallisten maksukykyä luottopäätöksiä varten tilinpäätöstietojen perusteella. Tilinpäätöksen analysointi voi vaikuttaa myös velan vakuuksiin, sillä lainanantajat voivat vaatia kovenanteja eli sopimusvakuuksia. Tällöin lainaan voi sisältyä esimerkiksi ehto, että velallisen omavaraisuusasteen on oltava tietyllä tasolla, tai muuten laina voidaan irtisanoa tai korkoa voidaan nostaa. Lainanantajat tarjoavat yritykselle pitkäaikaista velkaa, joten heitä kiinnostaa yrityksen kassavirtapohjainen kyky suoriutua lainojen koroista ja lyhennyksistä ajallaan sekä yrityksen omaisuuden realisointiarvo. Luottokelpoisuuteen vaikuttavat monet tilinpäätöksestä laskettavat tekijät, kuten velkaisuus, kannattavuus ja maksuvalmius. Myös tavarantoimittajat ovat yrityksen velkojia, sillä he antavat yritykselle maksuaikaa ostettujen tavaroiden

maksamiseen. Tavarantoimittajia kiinnostaa erityisesti yrityksen maksuvalmius lyhyellä aikavälillä, koska maksuaika tavaraluotoissa on yleensä muutamia kuukausia. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 178–179; Kallunki 2014, 16–17.)

Yksi tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmä on yrityksen asiakkaat. Heille tärkeää on toimitusvarmuus sekä tuotteiden käytönaikainen tuki ja takuu, joten varsinkin suurissa hankinnoissa asiakkaat edellyttävät yritykseltä taloudellista vakautta. Henkilökunta voi myös olla kiinnostunut tilinpäätöksestä, koska työntekijöiden tulospalkkiot ja eläkejärjestelmät voivat perustua yrityksen tulokseen. Yrityksen taloudellinen kehitys on olennaista myös työpaikan säilymisen kannalta (Niskanen & Niskanen 2003, 15). Tilinpäätösanalyysiä voidaan käyttää myös yrityksen ylimmän johdon työsuoritusta arvioitaessa. Johdon palkitsemisen kriteerinä voi olla esimerkiksi tilinpäätöksen tulos, sen muutos tai jokin muu tilinpäätökseen perustuva kriteeri. (Kallunki 2014, 18.)

Yrityksen johto hyödyntää tilinpäätösanalyysiä sekä päivittäiseen liiketoimintaan vaikuttavien operatiivisten päätösten teossa että suurempien, esimerkiksi investointeihin liittyvien päätösten teossa. Jos vaikkapa tulosprosentit lasketaan liiketoimintasektoreittain, yrityksen johto tietää, millä alueilla toiminta on kannattavinta ja voi kohdistaa tulevaisuuden investointeja paremmin. Rahoitusrakennetta kuvaavista tunnusluvuista johto näkee esimerkiksi sen, kuinka paljon yritys voi nostaa uusia lainoja niin, että tavoitteeksi asetettu omavaraisuusaste säilyy. (Niskanen & Niskanen 2003, 14.)

Yksi keskeinen tilinpäätöksiä käyttävä ryhmä on viranomaiset. Suomessa veroviranomaiset olivat pitkään tärkein tilinpäätösten käyttäjä, koska tilinpäätökset laadittiin pääasiassa verotettavan tuloksen laskemiseksi. Edelleen verotettava tulos määräytyy kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteella, mutta verotettava tulos voi poiketa suurestikin tilinpäätöksen tuloksesta. Viranomaiset valvovat myös yritysten hinnoittelun kohtuullisuutta säädellyillä toimialoilla, ja tilinpäätöstiedot ovat arvioinnissa olennaisessa osassa. Jos esimerkiksi yrityksen voitto on liian suuri suhteessa kustannuksiin, se saattaa joutua kohtuullistamaan hinnoitteluaan. Finanssivalvonta valvoo pörssiyritysten tiedonantovelvollisuuden toteutumista ja tilinpäätöstietojen oikeellisuutta. (Kallunki 2014, 18.)

Ball ja Brown (1968) tutkivat tilinpäätösinformaation hyödyllisyyttä tarkastelemalla sen tietosisältöä ja ajankohtaisuutta. Tutkimuksen tuloksena he havaitsivat tilinpäätösanalyysin

tuottaman informaation käyttökelpoiseksi työvälineeksi sidosryhmille. Tutkimuksessa todetaan tilinpäätösinformaation vaikuttavan organisaation sidosryhmien päätöksentekoon. He kuitenkin huomauttivat, että tilinpäätös kuvaa vain tilinpäätöshetken tilannetta. (Ball & Brown 1968.)

## 2.2 Tilinpäätösanalyysin tasot

Yrityksen taloudellisen tilan arvioinnissa on kolme tasoa: tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi ja yritystutkimus. Tilinpäätösanalyysistä puhutaan yleisesti tarkoitettaessa eritasoisia tilinpäätöksen perusteella tehtäviä analyyseja. Sitä siis käytetään yleisterminä, vaikka tarkkaan ottaen se sijoittuu tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välille. Tässä opinnäytetyössä tehtävä case-analyysi on tunnuslukuanalyysi. Siinä yrityksen taloudellista tilannetta tutkitaan tunnuslukujen perusteella. Tunnuslukuanalyysi on analyysin tasoista suppein ja yksinkertaisin. Siitä saatua informaatiota voidaan hyödyntää myös laajemmissa analyyseissä. Tunnuslukuanalyysi voidaankin määritellä tilinpäätösanalyysin osaksi, sillä tilinpäätösanalyysi sisältää tunnuslukuanalyysin sekä muun tilinpäätöksestä saatavan tiedon, kuten yrityksen strategian ja tulevaisuuden näkymien analysoinnin (Kallunki 2014, 202). Esimerkiksi talouslehdissä tilinpäätöstietojen yhteydessä julkaistavat analyytit ovat tunnuslukuanalyysejä. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysissä yrityksen taloudellista tilaa ja sen osatekijöitä arvioidaan yksityiskohtaisemmin. Tarkoituksena on lukujen lisäksi arvioida syy-seuraussuhteita niiden takana. Näin saadaan tietoa siitä, ovatko esimerkiksi joidenkin tunnuslukujen poikkeukselliset arvot satunnaisia vai onko kyseessä pidemmän aikavälin muutos. Yleensä tilinpäätöstietojen puutteellisuuden takia kaikkia lukuihin vaikuttaneita tekijöitä ei kuitenkaan saada selville, sillä tilinpäätösanalyysejä laativat usein yrityksen ulkopuoliset analyytikot. (Niskanen & Niskanen 2003, 10–11.)

Yritystutkimuksessa pyritään selvittämään yrityksen taloudelliseen tilaan vaikuttaneet tekijät koko liiketoiminnan tasolla. Yritysanalyysissä käytetään kaikkea yrityksestä saatavilla olevaa tietoa. Tilinpäätöstietojen lisäksi voidaan siis hyödyntää esimerkiksi toimialaa tai kilpailijoita koskevia tietoja. Yrityksen arvonmäärityksessä ulkopuolelta saatava tieto onkin tärkeää, koska arvo määritetään yrityksen tulevan taloudellisen menestyksen ja siihen liittyvän riskin perusteella, mihin toimialan kehitys vaikuttaa olennaisesti. Yritystutkimuksen tekeminen on yleensä

mahdollista vain luottolaitosten tai erityisten luottoluokitusyriytysten yritystutkijoille luottopäätösten yhteydessä. Yritys voi myös itse hankkia luottoluokituksen niihin erikoistuneelta yritykseltä esimerkiksi joukkovelkakirjalainojen liikkeellelaskua suunnitellessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 11–13; Kallunki 2014, 202.)

### **2.3 Tilinpäätösanalyysin vaiheet**

Tilinpäätösanalyysi alkaa tilinpäätöksen oikaisusta, jonka tarkoituksena on standardoida perustiedot eli tuloslaskelma, tase ja liitetiedot. Kun analyysi tehdään standardoidun aineiston pohjalta, saatavaa tietoa voidaan vertailla aikaisempiin vuosiin tai toisiin yrityksiin. Tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei juurikaan anna tilinpäätöksen laatijalle vapauksia tehdä omia ratkaisuja, joten tilinpäätökset ovat jo sellaisenaan melko standardoituja eikä niitä tarvitse paljoa muokata. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.) Tilinpäätöksen oikaisua käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kun tilinpäätöstiedot on oikaistu, seuraavaksi valitaan mittauskohteet ja niiden mukaiset analyysimenetelmät analyysin käyttötarkoituksen perusteella. Tässä vaiheessa siis päätetään, mitä halutaan mitata, ja miten se tehdään. Analyysin kolmannessa vaiheessa päästään yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseen laskelmien avulla. Tilinpäätösanalyysin laadintaan on olemassa erilaisia tekniikoita riippuen tarpeesta ja tarkoituksesta. Analyysi voidaan tehdä prosenttilukumuotoisena tilinpäätöksenä, trendianalyysinä, tunnuslukuanalyysinä tai kassavirta-analyysinä. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tilinpäätöserät esitetään prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta. Tällöin tilinpäätöserien keskinäiset suhteet tulevat esille. Trendianalyysissä laaditaan useammalta vuodelta peräkkäin prosenttilukumuotoinen tilinpäätös niin, että ensimmäistä vuotta pidetään perusvuotena. Tunnuslukuanalyysissä, joka tässä opinnäytetyössä tehdään, tuloslaskelman ja taseen eristä lasketaan tunnuslukuja. Tunnusluvut ovat yleensä suhdelukumuotoisia, jotta niitä voidaan vertailla. Ne mittaavat taloudellisen menestymisen eri osatekijöitä, kuten kannattavuutta, maksuvalmiutta ja rahoitusrakennetta. Kassavirta-analyysissä laaditaan kassavirtalaskelma, jossa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muutetaan kassaperusteisiksi liitetietojen avulla. Tällaisen analyysin tuottama hyöty on suurimmillaan yhdistettynä muiden analyysimenetelmien tuottamaan tietoon. (Niskanen & Niskanen 2003, 19–20.)

Jos yrityksellä on paljon pysyviä vastaavia, niiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet vaikuttavat siihen, minkälaisen kuvan yrityksestä saa tilinpäätöksen perusteella. Mitä enemmän tilinpäätös sisältää varojen arvonmuutoksia, sitä enemmän varojen arvostusperiaatteet vaikuttavat tilinpäätöksen antamaan kuvaan yrityksestä. Suurten yritysten ja yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen onkin laadittava rahoituslaskelma, jossa selvitetään varojen hankintaa ja niiden käyttöä (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 3:1 §). Näin tilikauden tapahtumista ja yrityksen menestymisestä saadaan konkreettisempi kuva. Rahoituslaskelma voidaan laatia maksu-, suorite- tai käyttöperusteella. Maksuperusteisessa kassavirtalaskelmassa kassatuloista vähennetään kassamenot niiden taloudellisessa etuoikeusjärjestyksessä. Ensin vähennetään pakolliset juoksevat menot ja sen jälkeen vieraan pääoman korot sekä osingot. Jos tämän jälkeen rahaa on vielä jäljellä, sitä voidaan käyttää esimerkiksi investointeihin. Jos rahaa ei ole enää jäljellä, selvitetään, mistä rahat saatiin yllä olevien menojen rahoittamiseen. Näin saadaan selville, kuinka pitkälle yrityksen tulorahoitus riittää ja missä vaiheessa tarvitaan muuta rahoitusta. Kuten aikaisemmin mainittiin, kassavirta-analyysin hyöty on suurimmillaan, kun se yhdistetään muihin analyysimenetelmiin. Käytännössä voidaan muodostaa tunnuslukuja vertaamalla kassajäämiä taseen eriin. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 173–175.)

Kun tilinpäätösanalyysin tekninen toteutus on tehty, päästään varsinaiseen analysointiin. Seuraavassa vaiheessa siis eri menetelmien tuloksena saatuja lukuja arvioidaan ja selvitetään syyseuraussuhteita lukujen taustalla. Jos havaitaan poikkeamia, pyritään selvittämään niiden syiden lisäksi se, ovatko ne satunnaisia vai onko kyse pidemmän aikavälin muutoksesta. Vertailukohteiden perusteella tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja aikasarja-analyysiin. Useimmat edellä kuvatuista analyysitekniikoista soveltuvat molempiin. Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä tarkastellaan tiettyä vuotta, ja yritystä verrataan toisiin saman toimialan yrityksiin. Aikasarja-analyysissä tarkastellaan saman yrityksen peräkkäisiä vuosia, jolloin nähdään yrityksen taloudellisen tilan kehitys. Näitä kahta analyysityyppiä voidaan myös yhdistellä. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

## **2.4 Tilinpäätöksen oikaisu**

Kuten aikaisemmin mainittiin, tilinpäätöksen oikaisun tarkoituksena on standardoida tilinpäätös vertailua varten. Oikaisussa muun muassa otetaan kantaa varojen arvostamiseen ja ryhmitellään tilinpäätöseriä niin, että voidaan määrittää yrityksen kannattavuus, vakavaraisuus ja

maksuvalmius. Olettamuksena on, että tilinpäätös on laadittu oikein voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti. Oikaisuissa ei siis tehdä esimerkiksi korjauksia väärin kirjaustapoihin. Omaisuuserien erilaisten arvostamistapojen takia tai tilintarkastuskertomuksessa mainittujen huomautuksien pohjalta voidaan sen sijaan tehdä oikaisuja. (Yritystutkimus ry 2017, 7.)

Tilinpäätöksen oikaisu on siis tilinpäätöserien ryhmittelyä uudelleen. Oikaisussa voidaan myös ottaa kantaa numeerisiin arvoihin, jos siihen on tarvetta. Esimerkiksi jos yrityksen omistaja ei ole nostanut itselleen täyttä työpanosta vastaavaa palkkaa, palkkakuluja voidaan oikaista omistajan työpanosta vastaaviksi. Myös esimerkiksi varaston ja saatavien arvojen oikeellisuutta voidaan arvioida ja niitä voidaan tarvittaessa oikaista. Tällaisiin oikaisuihin tarvittavat tiedot eivät yleensä kuitenkaan ole julkisesti saatavilla. Suomen tilinpäätösnormisto oli pitkään hyvin verosidonnainen, joten tilinpäätöksiä piti oikaista paljon ennen analysointia. Yritystutkimus ry on pitkään laatinut suosituksia tilinpäätösten oikaisemiseksi. Oikaistun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava on eritelty liitteessä 3 ja oikaistun taseen kaava liitteessä 4. (Kallunki 2014, 75–76.)

### **2.4.1 Tuloslaskelman oikaisu**

Tuloslaskelman oikaisuilla pyritään saamaan yrityksen liiketoiminnan kannattavuudesta ja volyymista mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva. Virallisessa tuloslaskelmassa ei enää esitetä myyntikatetta eikä käyttökatetta, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa käyttökatetta esitetään. Yksityiskohtaisempi yrityksen kustannusrakenteen tarkastelu vaatii kuitenkin sisäisen laskennan tietoja. Liikevaihto sisältää yrityksen tuotteiden tai palveluiden myyntituotot, joista vähennetään annetut alennukset, arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot. Jos yritys käyttää osatuloutusta, osatuloutettu määrä sisältyy myös liikevaihtoon. Yritys arvioi keskeneräisten töiden valmiusasteen itse, joten ainakin suurien osatuloutuksien ja pitkien valmistusaikojen arviointi voi olla epävarmaa. Osatuloutus myös vaikeuttaa vertailua eri yritysten välillä ja yrityksen sisäisesti osatuloutukseen siirryttäessä. (Yritystutkimus ry 2017, 18.)

Satunnaiset tuotot -erä ei enää kuulu viralliseen tuloslaskelmaan, joten kaikki tuotot, jotka eivät ole liikevaihtoa, merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin. Ne eritellään liitetiedoissa, joten oikaisussa voidaan siirtää vertailukelpoisuutta heikentävät olennaiset tai kertaluonteiset

liiketoiminnan muut tuotot satunnaisiin tuottoihin ja niistä johtuvat kulut satunnaisiin kuluihin. Niistä aiheutuneet välittömät verot siirretään myös satunnaisiin kuluihin ja tuottoihin, kuitenkin enintään tilikauden verojen määräisenä. (Yritystutkimus ry 2017, 19–26.)

Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan oikaisemalla aine- ja tavaraostot varaston muutoksella. Valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen liikevaihtoa vastaava ainekäyttöä ei voida laskea, koska tuloslaskelmassa ei esitetä jakoa muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Kaupan alan yritysten ainekäyttö sisältää tavaraostot ja varaston muutoksen, joten se kertoo suoraan liikevaihtoa vastaavat ostot. Aine- ja tarvikekäytön jälkeen oikaistussa tuloslaskelmassa esitetään ulkopuoliset palvelut. (Yritystutkimus ry 2017, 20.)

Henkilöstökuluja voidaan oikaista jo aikaisemmin mainitulla laskennallisella palkkorjauksella. Sen tekemistä suositellaan, jos omistajan työpanos yrityksessä on merkittävä, mutta sitä vastaava palkka ei ole tuloslaskelmassa kuluna. Omistaja saattaa ottaa palkkansa yhtiömuodosta riippuen yksityisottona tai osinkona. Tällöin kaikkien tuottojen aikaansaamiseksi tarvittujen henkilöiden palkkakulut eivät sisälly tuloslaskelmaan, mikä vääristää kannattavuudesta syntyvää kuvaa. Yksityisoton tai osingon määrä ei vaikuta palkkorjauksen suuruuteen, vaan Yritystutkimus ry suosittelee korjauksen suuruudeksi 30 000 euroa henkilöä kohti, jos yrityksen 12 kuukauden liikevaihto on 100 000–500 000 euroa. Jos yrityksen liikevaihto on yli 500 000 euroa, korjaukseksi suositellaan 50 000 euroa. Jos omistajat asuvat samassa taloudessa, korjaus voidaan tehdä pienempänä. (Yritystutkimus ry 2017, 20–21.)

Liiketoiminnan muita kuluja ovat kaikki kulut, joita ei ole erikseen mainittu tuloslaskelmassa. Niihin kuuluvat satunnaiset kulut on eriteltävä liitetiedoissa. Tuloslaskelman oikaisussa ne siirretään satunnaisiin kuluihin. Myös satunnaisista kuluista aiheutuneet välittömät verot siirretään satunnaisiin kuluihin. Tuloslaskelmaa oikaistaessa myös valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen lisätään valmistus omaan käyttöön. Näin saadaan oikaistun tuloslaskelman valmisteverastojen muutos. Tämän jälkeen oikaistussa tuloslaskelmassa esitetään välituloksena käyttökate. (Yritystutkimus ry 2017, 22.)

Jos tuloslaskelma on laadittu toimintokohtaisena, poistot erotetaan eri kululajeista omaksi eräkseen, jolloin saadaan laskettua käyttökate. Jos poistot eivät vastaa pysyvien vastaavien määrää ja laatua tai poistoajat ylittävät kirjanpitolautakunnan suositukset, oikaistussa

tuloslaskelmassa käytetään elinkeinoverolain sallimia maksimipoistoja. Näin laskettujen poistojen ja yrityksen tekemien poistojen erotus merkitään oikaistun tuloslaskelman kohtaan muut tuloksen oikaisut. Poistojen jälkeen oikaistussa tuloslaskelmassa esitetään arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset. Tämän jälkeen välituloksena lasketaan liike-tulos. (Yritystutkimus ry 2017, 23.)

Seuraava oikaistun tuloslaskelman erä on tuotot osuuksista ja muista sijoituksista, johon luetaan virallisesta tuloslaskelmasta tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyryksissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista. Seuraavaksi esitetään muut korko- ja rahoitustuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut, kurssierot sekä sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset. Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista ja muut korko- ja rahoitustuotot voivat sisältää kurssivoittoja, jotka siirretään tuloslaskelman oikaisussa kurssieroihin. Vastaavasti kurssitappiot erästä korkokulut ja muut rahoituskulut siirretään kurssieroihin. Mahdolliset rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöiden käyvän arvon muutokset eristä muut korko- ja rahoitustuotot sekä korkokulut ja muut rahoituskulut siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kokonaistuloksen alle käyvän arvon muutoksiin. Poikkeuksena ovat yhtiöt, joiden liiketoiminta perustuu kiinteistöihin ja rahoitusvälineisiin sijoittamiseen ja niiden arvon muutoksiin. (Yritystutkimus ry 2017, 24–26.)

Oikaistun tuloslaskelman välittömiin veroihin sisällytetään tuloverot sekä muut välittömät verot. Kiinteistövero ja yleisradiovero luetaan liiketoiminnan muihin kuluihin. Nettotulosta laskettaessa huomioidaan kyseisen kauden tuloksesta aiheutuneet verot. Aikaisemmilta tilikausilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot luetaan satunnaisiksi tuotoiksi tai kuluiksi. Satunnaisten tuottojen ja kulujen verot siirretään satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin, kuten jo aikaisemmin mainittiin. Veroista oikaistaan myös laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos siirtämällä se veroista kohtaan muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimus ry 2017, 26.)

Välittömien verojen jälkeen oikaistussa tuloslaskelmassa esitetään nettotulos. Sen jälkeen esitetään satunnaiset tuotot, satunnaiset kulut ja konserniavustus, joiden jälkeen saadaan kokonaistulos. Sen alla esitetään vielä poistoeron muutos, verotusperusteisten varausten muutos, laskennallinen palkkakorjaus, käyvän arvon muutokset sekä muut tuloksen oikaisut. Viimeisenä rivinä on tilikauden tulos. (Yritystutkimus ry 2017, 15.)



## 2.4.2 Taseen oikaisu

Taseen oikaisuilla pyritään saamaan mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöshetkellä. Oikaistun taseen pysyvät vastaavat koostuu aineettomista hyödykkeistä, aineellisista hyödykkeistä, sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista sekä leasingomaisuudesta. Aineettomiin hyödykkeisiin aktivoidaan vain sellaisia menoja, joista todennäköisesti saadaan tulevaisuudessa niitä vastaava tulo. Jos erä sisältää aiheettomia aktiivointeja, ne poistetaan taseen varoista ja vastaavalla summalla pienennetään omaa pääomaa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tuottamattomaksi osoittautuneita kehittämismenoja tai arvottomaksi osoittautunutta yrityskaupan tai fuusion yhteydessä syntynyttä liikearvoa. Taseen oikaisussa muihin aineettomiin hyödykkeisiin lasketaan aineettomat oikeudet, muut aineettomat hyödykkeet sekä aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat ennakkomaksut. (Yritystutkimus ry 2017, 31–33.)

Aineelliset hyödykkeet sisältää maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kaluston sekä muut aineelliset hyödykkeet. Oikaistun taseen muut aineelliset hyödykkeet sisältää virallisen taseen muiden aineellisten hyödykkeiden lisäksi aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut sekä keskeneräiset hankinnat. (Yritystutkimus ry 2017, 33–34.)

Virallisen taseen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhdistetään taseen oikaisussa. Näin saatu oikaistun taseen erä jaetaan vielä sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin, muihin osakkeisiin ja osuuksiin, sisäisiin saamisiin sekä muihin saamisiin ja sijoituksiin. Pitkäaikaiset saamiset siirretään oikaisussa vaihtuvista vastaavista pysyviin vastaaviin. Sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin lasketaan osuudet saman konsernin yrityksissä sekä osuudet omistusyhteyserityksissä. Jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla ole arvoa, niiden tasearvo poistetaan oikaisussa omasta pääomasta ja osakkeista. Sisäisiin saamisiin luetaan saamiset saman konsernin yrityksiltä sekä saamiset omistusyhteyserityksiltä. Jos sisäisen lainasaamisen takaisinmaksu on epävarmaa, se vähennetään saamisista ja omasta pääomasta. Oikaistun taseen muihin saamisiin ja sijoituksiin yhdistetään virallisen taseen sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset sekä siirtosaamiset. Jos yrityksellä on jäljellä olevia leasingmaksuja, ne lisätään vastaavaa-puolelle leasingomaisuuteen ja vastattavaa-puolelle leasingvastuisiin. Tietyin edellytyksin leasingsopimuksella hankitun omaisuuden saa merkitä taseeseen kuin se olisi ostettu, jolloin oikaisua ei tarvitse tehdä. (Yritystutkimus ry 2017, 35–37.)

Oikaistun taseen vaihtuvat vastaavat sisältää vaihto-omaisuuden, lyhytaikaiset saamiset sekä rahat ja rahoitusarvopaperit. Jos tukku- tai vähittäiskauppa on kirjannut vaihto-omaisuutensa valmiisiin tuotteisiin, vaihto-omaisuuden oikaisussa erä siirretään aineisiin ja tarvikkeisiin. Oikaistun taseen muuhun vaihto-omaisuuteen sisällytetään virallisen taseen muu vaihto-omaisuus sekä ennakkomaksut. (Yritystutkimus ry 2017, 38.)

Lyhytaikaiset saamiset yhdistetään taseen oikaisussa yhdeksi ryhmäksi, joka jakaantuu myyntisaamisiin, sisäisiin myyntisaamisiin, muihin sisäisiin saamisiin sekä muihin saamisiin. Jos yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa nettokirjaustapaa, myyntisaamisissa on vain se osa myyntisaamisista, jota ei ole katettu factoringilla. Tällöin käytetty factoringluotto ei sisälly taseeseen, joten oikaisussa se lisätään myyntisaamisiin ja korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteyseräyksiltä jaetaan taseen oikaisussa niin, että myyntisaamisten osuus esitetään sisäisissä myyntisaamisissa ja loput muissa sisäisissä saamisissa. Muut saamiset ovat saamia ulkopuolisilta, ja siihen yhdistetään virallisen taseen lyhytaikaiset lainasaamiset, muut saamiset, siirtosaamiset ja maksamattomat osakkeet ja osuudet. Oikaistun taseen rahat ja rahoitusarvopaperit sisältää virallisen taseen rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. (Yritystutkimus ry 2017, 39–40.)

Oikaistun taseen omassa pääomassa esitetään osake- tai muu peruspääoma, ylikurssi-, vara- ja arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot, kertyneet voittovarot, tilikauden tulos sekä pääomalainat, joista saadaan taseen oma pääoma yhteensä. Siihen lisätään poistoero ja verotusperusteiset varaukset, joista on siirretty yhteisöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. Näin saadusta summasta vähennetään oman pääoman oikaisu eli kaikki ne erät, joilla on oikaistu virallisen taseen varoja tai velkoja ohi tuloslaskelman. Niitä voivat olla esimerkiksi epävarmat saamiset, saamiset henkilöyhtiön omistajilta, perusteettomat lähipiirilainat, aiheettomat arvonkorotukset, pysyvien vastaavien arvojen oikaisu tai poistojen oikaisu. Oman pääoman oikaisu voi olla myös positiivinen, jos pysyvien vastaavien käyvät arvot ovat korkeammat kuin tasearvot ja tasearvoja oikaistaan vastaamaan käypiä arvoja. (Yritystutkimus ry 2017, 41–45.)

Oikaistun taseen vieraaseen pääomaan kuuluu pitkä- ja lyhytaikainen vieras pääoma, laskennallinen verovelka, pakolliset varaukset sekä leasingvastuut taseen ulkopuolelta. Oikaistun taseen pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta, saadut ennakot, sisäiset velat sekä muut

pitkäaikaiset velat. Tietyin edellytyksin sellaiset vieraan pääoman välirahoitusinstrumentit, joiden voidaan katsoa olevan oman pääoman ehtoisia, siirretään oikaisussa omaan pääomaan. Tämä oikaisu ei kuitenkaan koske pääomalainoja. Vieraaseen pääomaan kirjattua pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan vain sen verran, että sidottu oma pääoma säilyy ja tappiot saadaan katetuksi. Jos pääomalaina on kirjattu omaan pääomaan, sitä käsitellään analyysissä oman pääoman eränä. (Yritystutkimus ry 2017, 46–47.)

Oikaistun taseen lainat rahoituslaitoksilta sisältää myös virallisen taseen joukko- ja vaihtovelkakirjalainat. Sisäisiin velkoihin yhdistetään velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyriksille mukaan lukien pitkäaikaiset ostovelat. Muihin pitkäaikaisiin velkoihin luetaan virallisen taseen pitkäaikaiset ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat. Tunnuslukuja laskettaessa sisäisiä velkoja ja muita pitkäaikaisia velkoja pidetään korollisina velkoina. Kuten aikaisemmin mainittiin, laskennalliseen verovelkaan siirretään yhteisöverokannan mukainen osuus poistoerosta ja verotusperusteisista varauksista. Pakollisiin varauksiin yhdistetään virallisen taseen eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Ne ovat yleensä korottomia pitkäaikaisia velkoja. Leasingvastuisiin merkitään jäljellä olevat leasingmaksut. (Yritystutkimus ry 2017, 47–49.)

Oikaistun taseen lyhytaikainen vieras pääoma sisältää korolliset lyhytaikaiset velat, saadut ennakot, ostovelat, sisäiset ostovelat, muut sisäiset korolliset velat, muut sisäiset korottomat velat sekä muut korottomat lyhytaikaiset velat. Korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin luetaan virallisen taseen lyhytaikaiset joukko- ja vaihtovelkakirjalainat, lainat rahoituslaitoksilta, takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta, rahoitusvekselit, muut velat korollisilta osin sekä mahdolliset pääomalainat. Kuten edellä mainittiin, taseen ulkopuolinen factoringluotto lisätään korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Erään lisätään myös mahdolliset osamaksuvelat ostoveloista. Sisäisiin ostoveloihin yhdistetään ostovelat virallisen taseen eristä velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Myös ostoveloihin mahdollisesti sisältyvät sisäiset ostovelat siirretään tähän erään. Muut sisäiset korottomat ja korolliset velat saadaan virallisen taseen eristä velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Muut korottomat lyhytaikaiset velat saadaan yhdistämällä virallisen taseen muut velat -erästä korottomat velat ja siirtovelat. (Yritystutkimus ry 2017, 49–51.)

### 3 TUNNUSLUVUT

Usein tilinpäätösanalyysistä puhuttaessa tarkoitetaan tunnuslukuanalyysiä. Kuten aikaisemmin mainittiin, tunnuslukuanalyysi on osa tilinpäätösanalyysiä ja siinä selvitetään yrityksen toteutunut taloudellinen tilanne numeeristen tilinpäätöstietojen perusteella. Koska tilinpäätöksessä on valtava määrä numeroaineistoa, tietoa on tiivistettävä, jotta sitä voidaan hyödyntää päätöksenteossa. Tämän vuoksi käytetään tunnuslukuja. Tunnusluvut ovat usein suhdelukumuotoisia, jotta erikokoisetkin yritykset olisivat keskenään vertailukelpoisia. Tämän proportsionaalisuuden vaatimuksen mukaan esimerkiksi yhtä kannattavien yritysten kannattavuuden tunnusluvut saavat samat arvot, vaikka yritykset olisivat eri kokoisia (Niskanen & Niskanen 2003, 111). Kun tilinpäätöserä jaetaan yrityksen kokoa kuvaavalla luvulla, kuten liikevaihdolla tai taseen loppusummalla, saadaan prosenttilukumuotoinen tunnusluku, jota voidaan vertailla eri yritysten välillä. Suhdelukumuotoiset tunnusluvut myös eliminoivat inflaation vaikutuksen eri vuosien välisessä vertailussa. (Kallunki 2014, 202–205.)

Tilinpäätöksestä laskettavat tunnusluvut jaetaan tavallisesti kannattavuuden, vakavaraisuuden eli rahoitusrakenteen ja maksuvalmiuden eli likviditeetin tunnuslukuihin. Lisäksi on myös muita tunnuslukuja, kuten kiertonopeustunnusluvut, jotka mittaavat tehokkuutta, konkurssin ennustamisessa käytettävät z-luvut, kassavirtalaskelmiin perustuvat tunnusluvut sekä osakemarkkinoiden tunnusluvut. Tässä luvussa käsitellään tarkemmin kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja, tehokkuuslukuja sekä muutamia muita tunnuslukuja. Tunnuslukujen tuottamien mittaustulosten tarkkuus riippuu tietysti tilinpäätösaineiston luotettavuudesta. Sen lisäksi tunnuslukujen toimivuutta mitataan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, miten hyvin tunnusluku mittaa sitä ominaisuutta, mitä sen on tarkoitus mitata. Reliabiliteetti eli luotettavuus puolestaan tarkoittaa tunnusluvun kykyä antaa ei-sattumanvaraisia mittaustuloksia. Reliaabelin tunnusluvun mittaustulosten hajonta on pieni. (Niskanen & Niskanen 2003, 110–111.)

Yhden yrityksen yhden vuoden tunnusluvut eivät vielä kerro paljoa. Tunnuslukuanalyysiin kuuluukin olennaisena osana tunnuslukujen vertaaminen johonkin vertailuarvoon. Kuten aikaisemmin on mainittu, ajallisessa poikkileikkausanalyysissä yrityksen tietyn vuoden tunnuslukuja verrataan muiden saman alan yritysten tai toimialan keskimääriin saman vuoden tunnuslukuihin. Aikasarja-analyysissä tarkastellaan peräkkäisiä vuosia, jolloin nähdään yrityksen kehitys.

Yritystutkimus ry on myös antanut joillekin tunnusluvuille ohjearvoja. Ne eivät kuitenkaan huomioi eri toimialoja, eikä niitä siis voi käyttää ainoina vertailukohteina. Yrityksen sisäisenä vertailukohteena voidaan esimerkiksi verrata oman pääoman tuotto prosenttia yrityksen oman pääoman tuotto vaatimukseen, jolloin nähdään, kuinka hyvin yritys onnistui tuottamaan voittoa omistajilleen verrattuna tavoiteltuun tuottoon. (Niskanen & Niskanen 2003, 111–112.)

### 3.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Erityisesti kannattavuuden tunnusluvut lasketaan yleensä 12 kuukauden tuloksen perusteella. Jos yrityksen tilikausi on poikkeuksellisesti tätä lyhyempi tai pidempi, tulos muutetaan laskennallisesti vastaamaan 12 kuukauden tulosta. Kannattavuuden tunnusluvut muodostetaan suhteuttamalla yrityksen 12 kuukauden tulos joko liiketoiminnan tuottoihin, mikä kuvaa yrityksen saavuttamaa katetasoa, tai pääomaan, jolloin selvitetään yrityksen pääoman tuotto. Kannattavuutta voidaan tarkastella absoluuttisena kannattavuutena, joka tarkoittaa yksinkertaisesti tilikauden tulojen ja menojen välistä erotusta. Mittarina käytetään tällöin esimerkiksi liikevoittoa tai nettotulosta. Suhteellisen kannattavuuden mittareina käytetään tunnuslukuja, jolloin absoluuttinen kannattavuus jaetaan yrityksen kokoa kuvaavalla tilinpäätöserällä. Kannattavuuden tunnusluvut mittaavat ensisijaisesti lyhyen aikavälin kannattavuutta. Pitkän aikavälin kannattavuutta selvittäessä vertaillaan peräkkäisten vuosien kannattavuutta eli tehdään aikasarja-analyysi. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 165–166; Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

Edellä mainitussa voittoprosenttilähtöisessä tavassa yrityksen tulosta verrataan liiketoiminnan tuottoihin. Jakajana käytetään liiketoiminnan tuottoja yhteensä, koska liiketoiminnan muita tuottoja vastaavat kulutkin lasketaan mukaan varsinaisen liiketoiminnan kuluihin (Yritystutkimus ry 2017, 63). Voittoprosentti ei yleensä sovellu eri yritysten väliseen vertailuun, vaan se kertoo enemmän yrityksen toimintastrategiasta. Yritys voi pyrkiä suureen katteeseen pienellä myyntivolyymillä tai suureen myyntivolyymiin pienellä katteella. Voittoprosentilla kuvataan siis yrityksen omaa kannattavuuden kehitystä. Sitä voidaan myös käyttää jossain määrin toimialan sisäiseen vertailuun, mutta yleisesti ottaen tunnuslukuja, joissa jakajana on liikevaihto, ei pitäisi vertailla eri toimialojen välillä (Niskanen & Niskanen 2003, 113). Tavallisin voittoprosenttiin perustuva tunnusluku on liikevoittoprosentti. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 166.)

Kirjanpitolain uudistuksen myötä yrityksen kustannusrakenteesta annettava tieto on vähentynyt, sillä aikaisemmin virallisessa tuloslaskelmassa esitettiin muuttuvien kulujen jälkeinen myyntikate sekä muuttuvien ja lyhytvaikutteisten kiinteiden kulujen jälkeinen käyttökate. Nykyisessä virallisessa tuloslaskelmakaavassa liikevoitto on ensimmäinen välitulos. Se kertoo, paljonko yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Kun liikevoitto jaetaan liiketoiminnan tuotoilla, saadaan liikevoittoprosentti. Sen kanssa rinnakkainen tunnusluku on liiketulosprosentti, joka on vastaavasti laskettu oikaistusta tuloslaskelmasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 29–113.)

$$\text{Liikevoittoprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Liiketulos on siis oikaistun tuloslaskelman liikevoittoa vastaava välitulos. Se poikkeaa liikevoitosta tehtyjen oikaisujen määrällä. Sen avulla voidaan seurata yrityksen kehitystä, mutta sillä voidaan myös vertailla saman toimialan ja jopa eri toimialojen välisiä yrityksiä. (Yritystutkimus ry 2017, 64.)

$$\text{Liiketulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 65) ohjearvot liiketulosprosentille ovat:

yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Vaikka myyntikate ei kuulu enää viralliseen tuloslaskelmakaavaan, se on yleisesti käytetty tunnusluku tukku- ja vähittäiskaupassa. Näillä toimialoilla se lasketaan vähentämällä liikevaihdosta tavaraostot tavaravaraston muutoksella oikaistuna. (Yritystutkimus ry 2017, 63.)

$$\text{Myyntikateprosentti} = \frac{\text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

Tuloslaskelmasta voidaan myös laskea käyttökate lisäämällä liikevoittoon poistot ja arvonalentumiset. Kun käyttökate jaetaan liiketoiminnan tuotoilla, saadaan käyttökateprosentti. Yrityksen

tulisi saada käyttökateella rahoitettua muun muassa investoinnit ja rahoitukseen liittyvät maksut. Sen riittävyttä voidaankin arvioida vertaamalla sitä esimerkiksi rahoituskuluihin. Käyttökate on luotettavammin laskettavissa kuin liikevoitto, koska siitä ei ole vähennetty poistoja. Liikevoitosta poistot on vähennetty, joten tilinpäätöksen laatija on voinut vaikuttaa sen suuruuteen poistoja kirjatessaan. Toisaalta Yritystutkimus ry:n mukaan se, että poistot eivät vaikuta käyttökateprosenttiin, heikentää sen vertailtavuutta. Jos yritys omistaa tuotantovälineensä itse, niiden kulut, eli poistot ja rahoituskulut, eivät vaikuta käyttökateeseen, mutta jos yritys vuokraa tuotantovälineensä, niiden vuokratulot sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin, joten ne vähennetään käyttökateesta. Käyttökateprosentin riittävyttä arvioitaessa onkin huomioitava toimialan lisäksi myös aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot sekä vieraan pääoman rahoituskulut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 205–206; Yritystutkimus ry 2017, 64.)

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto} + \text{Poistot ja arvonalentumiset}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 64) mukaan yleisimmät käyttökateprosentit eri toimialoilla ovat seuraavat:

teollisuus	5–20 %
kauppa	2–10 %
palvelu	5–15 %

Nettotulos saadaan lisäämällä liiketulokseen rahoitustuotot ja vähentämällä summasta rahoituskulut ja verot. Yrityksen nettotuloksen on oltava positiivinen, jotta yritystä voidaan pitää kannattavana. Nettotulokselle ei ole ohjearvoja, vaan sen riittävyys määritellään muun muassa sen mukaan, miten yritys pyrkii vahvistamaan pääomarakennettaan ja paljonko halutaan jakaa voittoa. (Yritystutkimus ry 2017, 65.)

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos} + \text{Rahoitustuotot} - \text{Rahoituskulut} - \text{Verot}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Rahoitustulos saadaan, kun nettotulokseen lisätään poistot ja arvonalentumiset. Kun rahoitustulos jaetaan liiketoiminnan tuotoilla, saadaan rahoitustulosprosentti. Tunnusluvulle ei ole ohjearvoja, mutta sen on oltava positiivinen lyhyelläkin aikavälillä. Rahoitustuloksen on riitettävä

lainojen lyhennyksiin, investointeihin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon. (Yritystutkimus ry 2017, 65.)

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Poistot ja arvonalentumiset}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100 \%$$

Pääomaan suhteutettuja tunnuslukuja käytetään yritysten välisessä vertailussa. Niissä lasketaan, paljonko yritys ansaitsi pääomalleen korkoa tilikauden aikana, jakamalla tulos käytössä olleella pääomalla. Tasearvoihin suhteutettujen tunnuslukujen vertailukelpoisuutta tosin heikentää se, miten eri yritykset tekevät arvonkorotuksia. Jos arvonkorotuksia on tehty, tuotto prosentit jäävät alhaisemmiksi kuin niillä yrityksillä, jotka käyttävät tasearvojen pohjana hankintarvoja. Myös yrityksen sisäistä vertailua vaikeuttaa se vuosi, jona arvonkorotus on tehty tai purettu. (Yritystutkimus ry 2017, 67.)

Pääoman tuotto prosentteja voidaan laskea eri näkökulmista. Oman pääoman tuotto prosentissa lasketaan, kuinka paljon oman pääoman sijoittaja sai sijoitukselleen korkoa. Tunnusluku kiinnostaa siis erityisesti yrityksen omistajia ja muita oman pääoman sijoittajia. Oman pääoman tuottoa voidaan verrata vaihtoehtoisten sijoituskohteiden tuottoon (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 222). Oman pääoman tuotto prosentti lasketaan jakamalla nettotulos tilikauden keskimääräisellä oikaistulla omalla pääomalla. Oikaistu oma pääoma lasketaan lisäämällä omaan pääomaan poistoero ja vapaaehtoiset varaukset ja vähentämällä summasta oman pääoman oikaisut (Niskanen & Niskanen 2003, 115). Keskimääräinen oma pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona, eli käytännössä edellisen tilikauden taseen ja päättyneen tilikauden taseen omien pääomien keskiarvona. Mahdolliset arvonkorotukset vaikuttavat oman pääoman tuotto prosenttiin eniten kaikista pääoman tuotto prosentteista. Tunnusluvulle ei ole ohjearvoja, vaan sen tavoitetaso määritellään omistajien tuotto vaatimusten perusteella. (Yritystutkimus ry 2017, 68.)

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on yksi yleisimmistä kannattavuuden mittareista. Siinä pääoman tuotto lasketaan sekä oman pääoman että vieraan pääoman sijoittajan näkökulmasta. Tunnusluvussa omalle ja vieraalle pääomalle kuuluvat voitto-osuudet eli nettotulos ja



rahoituskulut sekä tilikauden verot jaetaan tilikauden keskimääräisellä sijoitetulla pääomalla. Sijoitetulla pääomalla tarkoitetaan oikaistua omaa pääomaa ja sijoitettua korollista vierasta pääomaa. Sijoitettu korollinen vieras pääoma sisältää pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, pitkäaikaiset sisäiset velat, muut pitkäaikaiset velat, korolliset lyhytaikaiset velat sekä muut sisäiset korolliset lyhytaikaiset velat (Yritystutkimus ry 2017, 67). Siihen luetaan siis kaikki sellaiset vieraan pääoman erät, joista maksetaan jollain tavalla korko tai tuotto. Myös nollakorkoiset lainat ovat sijoitettua vierasta pääomaa. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin arvioinnissa sitä verrataan ensisijaisesti yrityksen pääomakustannuksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 115.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuottoprosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Yrityksen pääoman tuottoa voidaan tarkastella myös yhteiskunnan näkökulmasta. Tällöin lasketaan kokonaispääoman tuotto, jonka avulla voidaan arvioida yrityksen kannattavuutta kokonaistalouden kannalta. Siitä on hyötyä esimerkiksi silloin, jos julkisyhteisö valmistelee rahoituksen antamista yritykselle. Kokonaispääoman tuotossa yrityksen tuottama lisäarvo omistajille, rahoittajille ja yhteiskunnalle eli voitto, rahoituskulut ja verot jaetaan käytössä olleella kokonaispääomalla. Kokonaispääomana käytetään edellisen ja päättyneen tilikauden oikaistujen taseiden loppusummien keskiarvoa. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 167–168.)

Kokonaispääoman tuottoprosentissa siis suhteutetaan tulos ennen rahoituskuluja ja veroja koko yritystoimintaan sitoutuneeseen pääomaan. Sillä selvitetään, kuinka paljon yritys kykenee tuottamaan tulosta kaikelle toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Eri yhtiömuotojen erilaiset verotustekniikat eivät vaikuta tunnusluvun suuruuteen, kuten ei sijoitetun pääoman tuottoprosenttiansakaan. Kokonaispääoman tuottoprosentti on käyttökelpoisempi kuin sijoitetun pääoman tuottoprosentti erityisesti silloin, jos ei pystytä selvittämään jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan. (Yritystutkimus ry 2017, 67.)

$$\text{Kokonaispääoman tuottoprosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 67) ohjeavrot kokonaispääoman tuotolle ovat:

yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

### 3.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmius eli likviditeetti tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhyellä aikavälillä erääntyvistä velvoitteistaan ja yllättävistä menoista. Kyse on siis siitä, onko yrityksellä tarpeeksi rahaa lyhytaikaisiin velkoihin nähden. Yrityksen maksuvalmius kiinnostaa erityisesti velkojia ja tavaran-toimittajia (Niskanen & Niskanen 2003, 117). Ilman tunnuslukujen laskemistakin voi selvittää yleiskuvan yrityksen maksuvalmiudesta taseen perusteella. Vertaamalla rahoja ja pankkisaamisia lyhytaikaisiin velkoihin saa nopeasti kuvan siitä, minkälaisella pohjalla yrityksen maksuvalmius on. Rahoihin ja pankkisaamisiin voi vielä lisätä helposti rahaksi muutettavan varallisuuden eli myyntisaamiset ja vaihto-omaisuuden ja verrata tätä summaa lyhytaikaisiin velkoihin. Tähän ajattelutapaan pohjautuvat maksuvalmiuden tunnusluvut quick ratio ja current ratio. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 245.)

Maksuvalmiutta on dynaamista ja staattista. Dynaaminen maksuvalmius tarkoittaa tulorahoituksen riittävyttä juokseviin menoihin tilikauden aikana. Tulorahoituksen riittävyttä tarkastellaan kassavirtalaskelman avulla. Staattista maksuvalmiutta tarkastellaan tietyllä hetkellä, kuten tilinpäätöshetkeen perustuvissa tunnusluvuissa quick ratiossa ja current ratiossa. Kun maksuvalmius lasketaan tilinpäätöksen perusteella, analyysin johtopäätökset on kuitenkin tehtävä varovaisesti, koska maksuvalmiuteen vaikuttavat tilanteet voivat muuttua nopeasti (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 238). Huonosta maksuvalmiudesta kertovat erääntyneet maksut, maksetut viivästyskorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö. Hyvästä maksuvalmiudesta taas kertoo esimerkiksi se, jos yritys pystyy hyödyntämään kassa-alennuksia. (Yritystutkimus ry 2017, 74.)

Maksuvalmiuden tarkastelussa siis selvitetään helposti rahaksi muutettavien eli likvidien varojen suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Likvidit varat voidaan määritellä eri tavoin. Kaikkein likvideimpiä varoja kutsutaan rahoitusvaroiksi. Niitä ovat rahat ja pankkisaamiset sekä lyhytaikaiset sijoitukset. Lyhytaikaiset saamiset, kuten myyntisaamiset, ovat myös likvidejä varoja. Lyhytaikaisia saamisia ja rahoitusvaroja kutsutaan yhdessä rahoitusomaisuudeksi. On kuitenkin hyvä muistaa, että näistäkään varoista eivät välttämättä kaikki ole täysin likvidejä. Laajemmin ajateltuna likvidit varat sisältävät myös vaihto-omaisuuden. Lyhytaikaiset velat tarkoittavat

seuraavan vuoden aikana erääntyviä velkoja, vaikka todellisuudessa suurin osa niistä on maksettava viikkojen sisällä. Maksuvalmiutta arvioitaessa on hyvä muistaa, että sitä ei saa olla liikaakaan. Ylimääräinen likviditeetti tuottaa melko huonosti, jolloin varat ovat tehottomassa käytössä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 129–130.)

Maksuvalmiuden perustana olevia eriä kutsutaan myös käyttöpääomaksi tai liikepääomaksi. Bruttokäyttöpääoma muodostuu vaihto- ja rahoitusomaisuudesta. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon yrityksen liiketoiminta sitoo niihin rahaa. Kun bruttokäyttöpääomasta vähennetään lyhytaikaiset velat, saadaan nettokäyttöpääoma. Se kertoo, kuinka suuri osuus yrityksen lyhytvaikutteisesta omaisuudesta eli käyttöpääomasta on rahoitettu pitkäaikaisella velalla tai omalla pääomalla. Samalla se mittaa maksuvalmiutta. Käyttöpääoma voidaan laskea kahdella tavalla, ja maksuvalmiuden näkökulmasta siihen otetaan mukaan myös rahavarat, kuten edellä kuvattiin. Toista tapaa käsitellään myöhemmin tässä luvussa. Nettokäyttöpääoma on yleinen maksuvalmiuden tunnusluku. Kun se suhteutetaan liikevaihtoon, saadaan nettokäyttöpääomaprocentti. Se kertoo, kuinka suuren osan liikevaihdosta nettokäyttöpääoma muodostaa. Kun nettokäyttöpääoman suhdetta liikevaihtoon tarkastellaan usean vuoden ajalta, nähdään yrityksen maksuvalmiuden kehitys suhteessa liikevaihdon kehitykseen. Tehokkaasti toimivan yrityksen liikevaihdon kasvu ei sitouta lisää nettokäyttöpääomaa, eli nettokäyttöpääomaprocentti ei kasva liikevaihdon kasvaessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 117; Kallunki 2014, 127.)

$$\text{Nettokäyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

Quick ratio mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan rahoitusomaisuutensa avulla. Tunnusluvussa rahoitusomaisuus jaetaan lyhytaikaisilla veloilla. Jos rahoitusomaisuuteen sisältyy vahvistetusta tappiosta johtuvaa laskennallista verosaamista, se on vähennettävä tunnuslukua laskettaessa (Yritystutkimus ry 2017, 75). Rahoitusomaisuudesta vähennetään myös osatuloutuksen saamiset, koska ne ovat laskennallisia saamisia eikä niitä lueta likvideihin varoihin. Lyhytaikaisista veloista vähennetään saadut ennakot, koska niillä ei ole samantyyppistä luottovelvoitetta kuin muilla veloilla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 246; Leppiniemi & Kykkänen 2013, 171.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 75) ohjearvot quick ratiolle ovat:

yli 1	hyvä
0,5–1	tydyttävä
alle 0,5	heikko

Current ratio mittaa, miten yritys selviää lyhytaikaisista veloistaan rahoitus- ja vaihto-omaisuutensa avulla. Siinä siis pidetään myös vaihto-omaisuutta likvidinä varana eli oletetaan, että se voidaan realisoida lyhytaikaisten velkojen maksamista varten. Current ratio on oikeastaan nettokäyttöpääoma suhdelukumuodossa, ja siksi sitä voidaan pitää luotettavampana mittarina kuin nettokäyttöpääoma. Eri yritysten nettokäyttöpääomat voivat olla yhtä suuret, mutta silti current ration arvot voivat poiketa toisistaan. Current ration tulkinnaissa on otettava huomioon vaihto-omaisuuden arvioimiseen liittyvä epävarmuus. Mahdollinen laskennallinen verosaaminen vähennetään rahoitusomaisuudesta kuten quick ratiossakin. On myös hyvä huomata, että tunnusluvun heikkeneminen lyhytaikaisten velkojen kasvun takia ei välttämättä ole huono asia. Se riippuu siitä, kasvaako korollinen vai koroton vieras pääoma. Ostovelkojen kasvaminen tarkoittaa edullista rahoitusta tavarantoimittajilta. (Yritystutkimus ry 2017, 75; Niskanen & Niskanen 2003, 118–119.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 75) ohjearvot current ratiolle ovat:

yli 2	hyvä
1–2	tydyttävä
alle 1	heikko

Quick ratiioon ja current ratiioon liittyy myös heikkouksia. Jos esimerkiksi ostovelat ja myyntisaamiset kasvavat yhtä paljon, tunnuslukujen arvot pienenevät, vaikka maksuvalmius ei aina olekaan todellisuudessa heikentynyt (Niskanen & Niskanen 2003, 119). Likviditeetin on myös oltava todellista, joten esimerkiksi myyntisaamisten varmuutta on hyvä arvioida. Kuten aikaisemmin mainittiin, quick ratio ja current ratio mittaavat staattista maksuvalmiutta tilinpäätöshetkellä, vaikka maksuvalmius tilikauden aikana voi vaihdella. (Yritystutkimus ry 2017, 75.)

Likviditeettiä voidaan mitata myös vieraan pääoman takaisinmaksuajalla. Siinä sijoitettua vierasta pääomaa verrataan rahoitustulokseen. Näin saadaan selville aika, jossa yritys pystyisi maksamaan velkansa, jos nykyisen tasoinen tulorahoitus käytettäisiin kokonaan velkojen maksamiseen. Vertailuperustana tunnusluvulle käytetään yrityksen velkojen keskimääräistä laina-aikaa. (Yritystutkimus ry 2017, 75.)

$$\text{Vieraan pääoman takaisinmaksuaika (v)} = \frac{\text{Sijoitettu vieras pääoma tilikauden lopussa}}{\text{Rahoitustulos (12 kk)}}$$

Lainojen hoitokatteella mitataan tuloksen rahoituksellista riittävyyttä kaikkien vieraan pääoman velvoitteiden hoitamiseen. Siinä suhteutetaan vieraan pääoman hoitamiseen käytettävissä olevat varat vieraasta pääomasta johtuvien kulujen määrään. Käytännössä rahoitustulokseen lisätään jo maksetut rahoituskulut, ja näin saadaan selville vieraan pääoman hoitamiseen tilikauden aikana käytettävissä olevat varat. Jakajana käytetään pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä lisättynä rahoituskuluilla, jotta saadaan selville vieraasta pääomasta syntyvien velvoitteiden määrä. Näiden summien on oltava vähintään yhtä suuria eli tunnusluvun arvon on oltava vähintään yksi, jotta yritys selviää vieraan pääoman sijoittajien asettamista velvoitteista. Kun lainojen hoitokattea käytetään menneisyyden tarkasteluun, lainojen lyhennyksinä käytetään lainaehdojen mukaan erääntyneitä lyhennyksiä, ei siis niitä lyhennyksiä, jotka yritys on todellisuudessa maksanut. Yleensä lainojen hoitokate lasketaan tulevaisuuden ennusteista. (Yritystutkimus ry 2017, 76.)

$$\text{Lainojen hoitokate} = \frac{\text{Rahoitustulos} + \text{Rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut} + \text{Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}}$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 76) ohjearvot lainojen hoitokatteelle ovat:

yli 2	hyvä
1–2	tydyttävä
alle 1	heikko

### 3.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuus kuvaa yrityksen kykyä suoriutua velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuuden tunnusluvut mittaavat yleensä yrityksen pääomarakennetta eli oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavaraisella yrityksellä on omaa pääomaa niin paljon, että se selviytyy vieraan pääoman koroista pitkällä aikavälillä huonoinakin aikoina ilman liiketoiminnan jatkuvuuden vaarantumista. Voisi siis ajatella, että omaa pääomaa pitäisi olla mahdollisimman paljon ja vierasta pääomaa mahdollisimman vähän. Näin ei kuitenkaan ole, sillä hallitulla velkaantumisella on myös etuja. Vieraalla pääomalla on usein pienempi tuottovaatimus kuin omalla pääomalla. Lisäksi vierasta pääomaa voidaan käyttää oman pääoman tuoton lisäämiseen niin sanottua velkaantumisen vipuvaikutusta hyödyntämällä. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Vieraan pääoman vipuvaikutuksessa yritys lisää oman pääoman tuottoa vieraan pääoman avulla. Jos esimerkiksi yritys rahoittaa kannattavia investointikohteita vieraalla pääomalla ja maksaa investointien tuotoilla operatiivisen liiketoiminnan kulut ja vieraan pääoman kustannukset, loput investointien tuotoista jäävät yrityksen omistajille. Omistajat saavat siis tuloja, vaikka investointien rahoitukseen ei ole käytetty heidän sijoittamaansa pääomaa. Vipuvaikutusta hyödyntämällä voi siis saada lisää tuottoa omalle pääomalle ottamalla korollista velkaa. Samalla kuitenkin liiketoiminnan riski kasvaa korkokulujen kasvaessa. Vierasta pääomaa ei saa olla liikaa, mutta toisaalta jos yritys käyttää vierasta pääomaa liian varovaisesti, se ei hyödynnä vieraan pääoman vipuvaikutusta. Yrityksen onkin pyrittävä löytämään omalle ja vieraalle pääomalle sopiva tasapaino. (Kallunki 2014, 114–115.)

Vakavaraisuutta ei siis ole pelkästään mahdollisimman vähäinen vieras pääoma. Vakavaraisuutta on myös mahdollisuus saada uutta vierasta pääomaa tarvittaessa. Kyse on siis myös rahoituksellisesta joustavuudesta. Vieraan pääoman hallitseva osuus suhteessa omaan pääomaan kuitenkin nostaa yrityksen rahoitusriskiä. Painottuminen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan nostaa myös rahoitusriskiä ja vähentää rahoituksellista joustavuutta. Pääomarakenteen lisäksi voidaan tarkastella toiminnallista vakavaraisuutta eli yrityksen kykyä selviytyä vieraan pääoman velvoitteista toiminnallisen rahavirtansa avulla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253–254.)

Omavaraisuusaste on keskeinen vakavaraisuuden tunnusluku. Siinä mitataan yrityksen oman pääoman osuutta koko pääomasta. Tunnusluvussa jaetaan oikaistu oma pääoma oikaistun

taseen loppusummalla. Oikaistun taseen loppusummasta vähennetään saadut ennakot, jotka liittyvät keskeneräiseen työhön tai projektiin, koska niillä ei ole takaisinmaksuvelvoitetta, vaan ne poistuvat taseesta työn valmistuttua. Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen vakavaraisuuden lisäksi tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä velvoitteista pitkällä aikavälillä. Mahdolliset pysyviin vastaaviin tehdyt arvonkorotukset vaikuttavat eri vuosien väliseen vertailuun. Pysyvien vastaavien arvoihin vaikuttavat myös yrityksen käyttämä poistotapa ja inflaatio. Tämän vuoksi pysyvien vastaavien käyvät arvot voivat poiketa tasearvoista. Jos käyvät arvot poikkeavat merkittävästi tasearvoista ja erotus on varmasti todettavissa, tunnuslukua laskettaessa voidaan lisätä tasearvon ylittävä osuus omaan pääomaan tai vastaavasti korjata tasearvoja pienemmiksi, jos varat olivat yliarvostettuja. Nämä korjaukset näkyvät oikaistun taseen loppusummassa. (Yritystutkimus ry 2017, 69–70.)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \times 100 \%$$

Yritystutkimus ry:n (2017, 70) ohjearvot omavaraisuusasteelle ovat:

yli 40 %	hyvä
20–40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo yrityksen velkojen suhteen liikevaihtoon. Se ei siis varsinaisesti mittaa yrityksen pääomarakennetta vaan vieraan pääoman suhdetta liiketoiminnan volyyymiin (Kallunki 2014, 121). Suhteellinen velkaantuneisuus voidaan melko luotettavasti laskea myös oikaisemattomasta tilinpäätöksestä (Yritystutkimus ry 2017, 70). Tunnusluku ei sovi eri toimialojen väliseen vertailuun, koska eri toimialoja edustavien yritysten kustannus- ja taserakenteet ovat erilaiset. Eri toimialoilla toimivat yritykset yleensä myös tarvitsevat ja saavat vierasta pääomaa eri suhteessa ja liikevaihdon kasvattamiseen tarvittavat investoinnit poikkeavat toisistaan. Tunnuslukua laskettaessa veloista vähennetään saadut ennakot samoin kuin omavaraisuusasteessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 132.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{Saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100 \%$$

Kuten mainittu, suhteellinen velkaantuneisuus on toimialasidonnainen tunnusluku. Tuotannollisille yrityksille Yritystutkimus ry:n (2017, 70) ohjeavot ovat:

alle 40 %	hyvä
40–80 %	tydyttävä
yli 80 %	heikko

Jos yrityksellä on paljon likvidiä rahoitusomaisuutta, jolla voidaan maksaa velkoja pois, nettovelkaprosentti antaa suhteellista velkaantuneisuutta konkreettisemmän kuvan yrityksen velkarasituksesta. Nettovelkaprosentti eroaa suhteellisesta velkaantuneisuudesta siten, että siinä vähennetään veloista myös likvidi rahoitusomaisuus, kuten kassavarat, pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit. (Yritystutkimus ry 2017, 70–71.)

$$\text{Nettovelkaprosentti} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{Saadut ennakot} - \text{Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100 \%$$

Gearing eli nettovelkaantumisaste on yleisesti käytetty vakavaraisuuden mittari. Myös siinä yrityksen velkaantumista tarkastellaan teoreettisesti tilanteessa, jossa yritys käyttäisi ensin kaiken likvidin omaisuutensa velkojen maksamiseen. Nettovelkaprosentista poiketen nettovelat suhteutetaan omaan pääomaan. Tunnusluvussa korollisista veloista vähennetään likvidit varat, ja näin saatu luku jaetaan omalla pääomalla. Näin saadaan selville nettovelan suhde omaan pääomaan. Korollisiin velkoihin lasketaan kaikki sellainen vieras pääoma, jolle periaatteessa pitäisi maksaa korkoa. Mukaan lasketaan myös pääomalainat, vaikka ne olisivatkin tilapäisesti korottomia. Yritystutkimus ry:n mukaan korolliseen vieraaseen pääomaan kuuluvat pitkäaikainen vieras pääoma ilman saatuja ennakoita, korolliset lyhytaikaiset velat sekä muut sisäiset korolliset velat. Jos tunnusluvun arvo on alle yksi eli nettovelkaa on vähemmän kuin omaa pääomaa, yrityksen vakavaraisuutta voidaan pitää hyvänä. Gearing-prosentin arvo voi olla negatiivinen, jos yrityksellä on enemmän likvidejä varoja kuin velkaa, jolloin yritys on erittäin vakavarainen (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 261). Jos taas tunnusluvun negatiivinen arvo johtuu negatiivisesta omasta pääomasta, vakavaraisuus on heikko. (Niskanen & Niskanen 2003, 133; Yritystutkimus ry 2017, 71.)

$$\text{Gearing} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}} \times 100 \%$$



### 3.4 Muut tunnusluvut

Tunnuslukuanalyysissä voidaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden lisäksi tarkastella myös muita yrityksen taloudellisen menestymisen osatekijöitä. Esimerkiksi yrityksen pääoman käytön tehokkuutta voidaan analysoida kiertoaika- eli tehokkuuslukujen avulla. Myös kasvu on tärkeä yrityksen menestymisen mittari. Yksinkertaisimmillaan sitä voidaan mitata tarkastelemalla liikevaihdon kehitystä. Yrityksen on kasvettava, jotta se voi tuottaa lisäarvoa. Kaikki kasvu ei kuitenkaan ole arvoa luovaa. Kasvu tuottaa lisäarvoa silloin, kun sen tuotot ovat suuremmat kuin kasvusta aiheutuneet kustannukset. Lisäksi kustannukset on pystyttävä kattamaan ilman liiallista velanottoa. (Kallunki 2014, 111–112.)

Yrityksen on kasvettava, koska kustannukset kasvavat jatkuvasti. Yritys myös menettää markkinaosuuttaan, ellei se kasva muiden markkinoilla toimivien yritysten kasvaessa. Toisaalta liiketoimintaa laajennettaessa tuotot voivat jäädä alussa pieniksi, joten jo olemassa olevan liiketoiminnan on oltava kannattavaa ennen laajentamista. Velkojen kasvaessa omaa pääomaa on oltava riittävästi, jotta pääomarakenne pysyy kunnossa. Yrityksen terve kasvu edellyttää siis hyvää talouden perustaa eli kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 158–160.)

Liikevaihto on yleisin liiketoiminnan volyymin mittari. Sen merkitys on kuitenkin erilainen eri toimialoilla ja jopa toimialojen sisällä. Kasvua voidaan mitata myös esimerkiksi taseen loppusumman, osakekohtaisten osinkojen ja osakekohtaisen tuloksen avulla (Kallunki 2014, 113). Yrityksen liiketoiminnan volyymin kasvua tai supistumista voidaan kuitenkin mitata liikevaihdon muutosprosentilla. Sen tulkinnassa on huomioitava inflaation vaikutus. (Yritystutkimus ry 2017, 78; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 201.)

$$\text{Liikevaihdon muutosprosentti} = \frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä tilikaudella (12 kk)}} \times 100 \%$$

Tehokkuusluvuilla mitataan yrityksen pääoman käytön tehokkuutta. Käyttöpääoma tarkoittaa yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuvan rahoituksen määrää. Liiketoimintaan sitoutuvan rahoituksen tarve katetaan osittain lyhytaikaisella ja osittain pitkäaikaisella omalla tai vieraalla pääomalla. Liian suuri käyttöpääoma sitoo turhaan rahoitusta, mutta toisaalta liian pieni käyttöpääoma voi aiheuttaa maksuvaikeuksia tai toimituskatkoksia liian pienen varaston takia.

Yrityksen onkin pyrittävä löytämään optimaalinen käyttöpääoman taso. (Kallunki 2014, 128; Yritystutkimus ry 2017, 71.)

Käyttöpääoma saadaan, kun lasketaan yhteen vaihto-omaisuus, myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset sekä osatuloutuksen saamiset ja vähennetään summasta ostovelat, sisäiset ostovelat ja saadut ennakot. Siihen ei siis lasketa mukaan rahavaroja, kuten maksuvalmiuden näkökulmasta lasketussa nettokäyttöpääomassa, koska rahavaroja ei lueta liiketoimintaan sitoutuneeksi pääomaksi (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 134). Koska käyttöpääomaerät ovat riippuvaisia liikevaihdosta, tunnuslukuja laskettaessa niitä verrataan liikevaihtoon. On kuitenkin muistettava, että käyttöpääomaerät kuvaavat vain tilinpäätöshetken tilannetta. Käyttöpääoma on toimialasidonnainen tunnusluku, joten sitä voidaan vertailla vain saman toimialan sisällä. Kun käyttöpääoma jaetaan liikevaihdolla, saadaan käyttöpääomaprocentti. Sen avulla voidaan muun muassa arvioida toiminnan laajentamisen aiheuttamia rahoitustarpeita. (Yritystutkimus ry 2017, 71–72.)

$$\text{Käyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100 \%$$

Käyttöpääomaa voidaan arvioida tarkemmin tarkastelemalla sen osatekijöiden kiertoaikoja. Lisärahoitusta ei tarvitse aina etsiä yrityksen ulkopuolelta, vaan rahoituslähteitä voidaan löytää myös yrityksen sisältä alentamalla juoksevaan toimintaan sitoutuvan rahan määrää. Kiertonopeustunnusluvut kertovat, kuinka nopeasti käyttöpääomaerät muuttuvat rahaksi. Yleisesti ajatellaan, että käyttöpääoman käyttö on mahdollisimman tehokasta, kun myyntisaamiset ja varasto pidetään mahdollisimman pieninä ja ostovelat suurina, jolloin hyödynnetään edullista ostovelkarahoitusta. Tässä on kuitenkin huomioitava monia asioita, eikä käyttöpääoman optimaalinen käyttö ole näin yksinkertaista. Esimerkiksi ostovelat voivatkin olla kallista rahoitusta, jos käyttämättä jäävät käteisalennukset ovat suuria. Mahdollisimman pieni varasto ja lyhyet maksuajat asiakkaille voivat myös johtaa asiakkaiden menetykseen ja pienempään liikevaihtoon. Käyttöpääoman käyttö on tehokasta silloin, kun siihen sitoutuu mahdollisimman vähän pääomaa ilman liiketoiminnan vaarantumista. (Kallunki 2014, 128–129.)

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka kauan myyntitulot ovat myyntisaamisina, ennen kuin ne kertyvät kassaan. Tunnusluvun osoittaman ajan siis myyntihinta on pois yrityksen kassasta, joten se on rahoitettava käyttöpääomalla. Todellisuudessa kiertoaika on vähän lyhyempi,

koska myyntisaamiset sisältävät myös sellaisia eriä, jotka eivät ole liikevaihtoa, kuten arvonlisävero. (Yritystutkimus ry 2017, 72–73.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset} + \text{Sisäiset myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 365$$

Laskemalla myyntisaamisten kiertonopeus saadaan selville, montako kertaa myyntisaamiset kiertävät vuoden aikana eli kuinka monta kertaa vuodessa ne tulevat kassaan. Pääoman tuotto on sitä parempi, mitä useammin vuoden aikana myyntisaamisiin sitoutunut pääoma käytetään. (Kallunki 2014, 129.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertonopeus} = \frac{\text{Liikevaihto}}{\text{Myyntisaamiset}}$$

Ostovelkojen kiertoaika kertoo, kuinka monen päivän kuluttua yritys keskimäärin maksaa ostolaskunsa. Ostovelka on yleensä korotonta, joten se on rahoitusmuotona edullinen. Todellisuudessa käytetty maksuaika on hiukan lyhyempi kuin tunnusluvussa, koska ostot esitetään tilinpäätöksessä arvonlisäverottomina (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 250). Mitä pidempi ostovelkojen maksuaika on, sitä vähemmän rahoitusta tarvitaan muualta. Tunnuslukua voidaan siis tulkita niin, että rahoituslähde on tehokkaassa käytössä ostovelkojen kiertäessä hitaasti. Ostovelkarahoitusta käytettäessä käteisalennukset jäävät kuitenkin käyttämättä (Kallunki 2014, 132). Pitkä kiertoaika voi toisaalta kertoa myös maksuvaikeuksista. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 139.)

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika (pv)} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut (12 kk)}} \times 365$$

Ostovelloille voidaan myös laskea kiertonopeus kuten myyntisaamisille. Tunnusluku kertoo, kuinka monta kertaa ostovelat kiertävät vuodessa. (Kallunki 2014, 131.)

$$\text{Ostovelkojen kiertonopeus} = \frac{\text{Ostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}}{\text{Ostovelat}}$$

Vaihto-omaisuuden kiertoaika kertoo, kuinka monta päivää vaihto-omaisuuden hankintaan käytetyt varat ovat sitoutuneena vaihto-omaisuuteen. Yrityksen varastonhallinta on sitä parempi, mitä vähemmän aikaa vaihto-omaisuus sitoo varoja. Käyttöpääoman kannalta varaston olisi myös oltava mahdollisimman pieni. Toisaalta varastoa on oltava riittävästi toimitusvarmuuden ja asiakaspalvelun vuoksi. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 137–138.)

$$\text{Vaihto-omaisuuden kiertoaika} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Vaihto-omaisuuden hankintameno}} \times 365$$

Myös vaihto-omaisuudelle voidaan laskea kiertonopeus. Se kertoo, kuinka monta kertaa varasto kiertää vuodessa. (Kallunki 2014, 133.)

$$\text{Vaihto-omaisuuden kiertonopeus} = \frac{\text{Vaihto-omaisuuden hankintameno}}{\text{Vaihto-omaisuus}}$$

Vaihto-omaisuuden kiertoaikaa ei kuitenkaan voida laskea pelkän tilinpäätöksen perusteella, sillä sen laskemiseen tarvitaan vaihto-omaisuuden hankintameno. Yrityksen varastonhallinnan tehokkuutta voidaan kuitenkin tarkastella suhteuttamalla vaihto-omaisuus liikevaihtoon. Mitä pienempi vaihto-omaisuusprosentti on, sitä tehokkaammin yrityksen varastonhallinta toimii. (Kallunki 2014, 133.)

$$\text{Vaihto-omaisuusprosentti} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus - Ennakkomaksut} + \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100 \%$$

#### 4 TUNNUSLUKUANALYYSI: YRITYS X

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli tehdä tunnuslukuanalyysi case-yrityksestä. Yritys X on pienyritys, joka tuottaa asiantuntijapalveluita yrityksille. Tunnuslukuanalyysi tehtiin kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen perusteella. Analysoitavat tilikaudet olivat 1.9.2015–31.8.2016, 1.9.2016–31.8.2017 ja 1.9.2017–31.8.2018. Tilikausiin viitattiin käyttäen sitä vuosilukua, jolla tilikausi päättyi. Työssä puhutaan siis vuosista 2016, 2017 ja 2018. Myös toimialavertailussa käytettiin sitä vuotta, jonka aikana tilikausi päättyi. Esimerkiksi tilikauden 1.9.2015–31.8.2016 lukuja on verrattu toimialan vuoden 2016 lukuihin, koska pääosa tilikaudesta sijoittuu vuodelle 2016. Yritys X:n tuloslaskelma on esitetty liitteessä 1 ja tase liitteessä 2.

Analyysin tekeminen alkoi tuloslaskelman ja taseen oikaisusta. Oikaisujen jälkeen valittiin mitauskohteet ja analyysimenetelmät. Tavoitteena oli selvittää yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus tärkeimpien tunnuslukujen avulla. Laskettavat tunnusluvut valittiin yrityksen toimialan ja tilinpäätösten perusteella. Tunnuslukujen valintaa käsitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa. Oikaistuista tuloslaskelmasta ja taseesta laskettiin keskeisimmät tunnusluvut, joiden avulla selvitettiin yrityksen taloudellinen tilanne.

Tunnuslukujen analysointi tehtiin sekä aikasarja-analyysinä että ajallisena poikkileikkausanalyysinä. Analyysissä siis peräkkäisiä vuosia vertailtiin toisiinsa, jolloin nähtiin yrityksen taloudellisen tilan kehitys. Kunkin vuoden lukuja verrattiin myös toimialan lukuihin, eli tehtiin ajallinen poikkileikkausanalyysi. Toimialavertailussa tunnuslukuja verrattiin työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemiin Finnveran tilinpäätöstilastoihin. Kaikista lasketuista tunnusluvuista ei ollut saatavilla vertailutietoa. Tunnuslukuja verrattiin myös Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin. Laskettuja tunnuslukuja verrattiin toimialan ala- ja yläkvartiiliin sekä mediaaniin. Alakvartiili tarkoittaa sitä lukua, jota pienempiä on noin 25 % havaintoarvoista. Mediaani on keskimäinen havaintoarvoista. Yläkvartiili taas tarkoittaa lukua, jota suurempia on noin 25 % havaintoarvoista. (Tilastokeskus.)

#### 4.1 Tilinpäätöksen oikaisu

Tilinpäätösten oikaisu tehtiin Yritystutkimus ry:n suositusten mukaan. Tuloslaskelmista ja taseista ei ilmennyt oikaistavaa, joten oikaisu oli erien yhdistelyä ja uudelleenjärjestelyä Yritystutkimus ry:n ohjeiden mukaan. Oikaistussa taseessa esitetään erikseen korolliset ja korottomat lyhytaikaiset velat, mutta pelkän tilinpäätöksen perusteella jakoa korottomaan ja korolliseen vieraaseen pääomaan ei tiedetä. Tästä syystä virallisen taseen muut velat on yhdistetty kokonaisuudessaan siirtovelkojen kanssa oikaistun taseen muut korottomat lyhytaikaiset velat -erään. Tällä ei kuitenkaan ollut vaikutusta tunnuslukujen laskentaan.

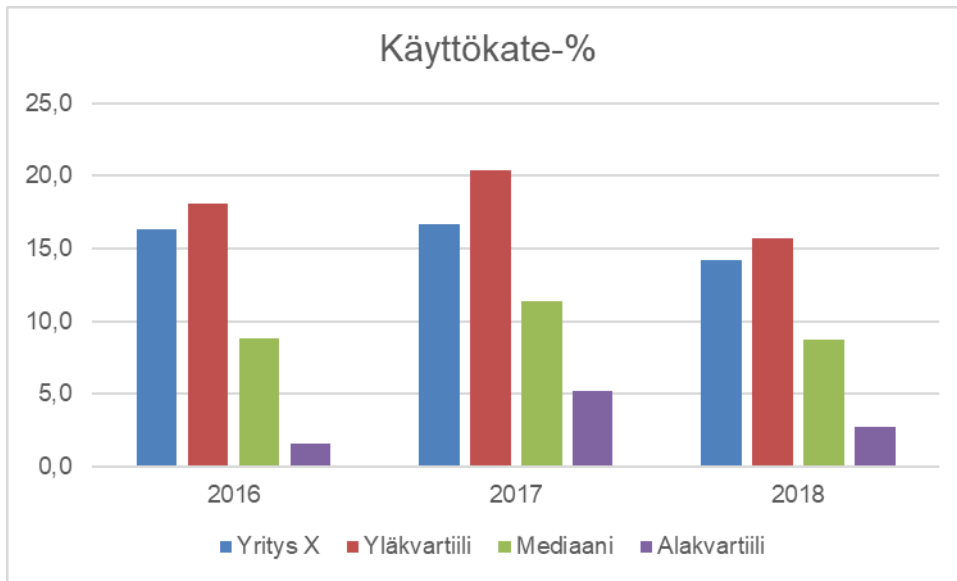
#### 4.2 Kannattavuus

Kannattavuuden tunnusluvuista laskettiin käyttökate-, liike- ja nettotulosprosentti. Lisäksi laskettiin pääoman tuottoasteista oman pääoman ja kokonaispääoman tuottoaste. Sijoitetun pääoman tuottoasteita ei laskettu, koska yrityksellä ei ole pitkäaikaista vierasta pääomaa eikä pelkän tilinpäätöksen perusteella tiedetä jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan. Näin ollen sijoitettua korollista vierasta pääomaa ei voitu laskea. Yrityksen pääomasta kuitenkin suurin osa on omaa pääomaa, joten sijoitettu pääoma yhteensä ei poikkeaisi merkittävästi omasta pääomasta. Tästä syystä kokonaispääoman tuottoaste oli käyttökelpoisempi tässä tapauksessa.

TAULUKKO 1. Yrityksen kannattavuuden tunnusluvut

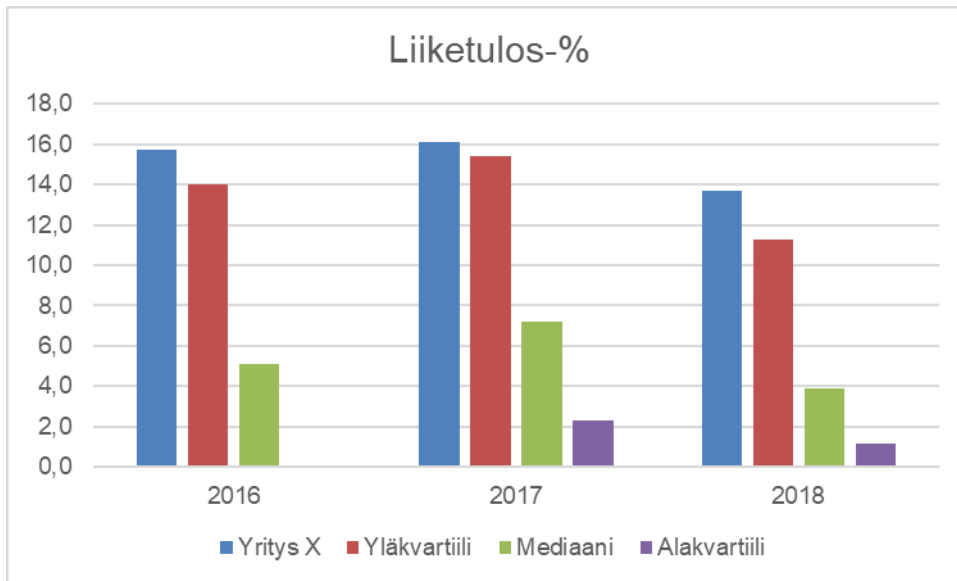
Kannattavuus	2016	2017	2018
Käyttökateprosentti	16,30 %	16,70 %	14,20 %
Liiketulosprosentti	15,75 %	16,10 %	13,68 %
Nettotulosprosentti	12,84 %	12,89 %	10,75 %
Oman pääoman tuottoaste	28,31 %	29,30 %	18,61 %
Kokonaispääoman tuottoaste	28,27 %	29,69 %	20,04 %

Yrityksen kannattavuuden tunnusluvut on esitetty taulukossa 1. Kuten huomataan, eri vuosien välillä ei ole suurta vaihtelua, vaan kaikki tunnusluvut ovat samassa suuruusluokassa jokaisena tarkasteluvuotena. Tunnusluvut ovat kuitenkin nousseet vuodesta 2016 vuoteen 2017, jonka jälkeen arvot ovat laskeneet.



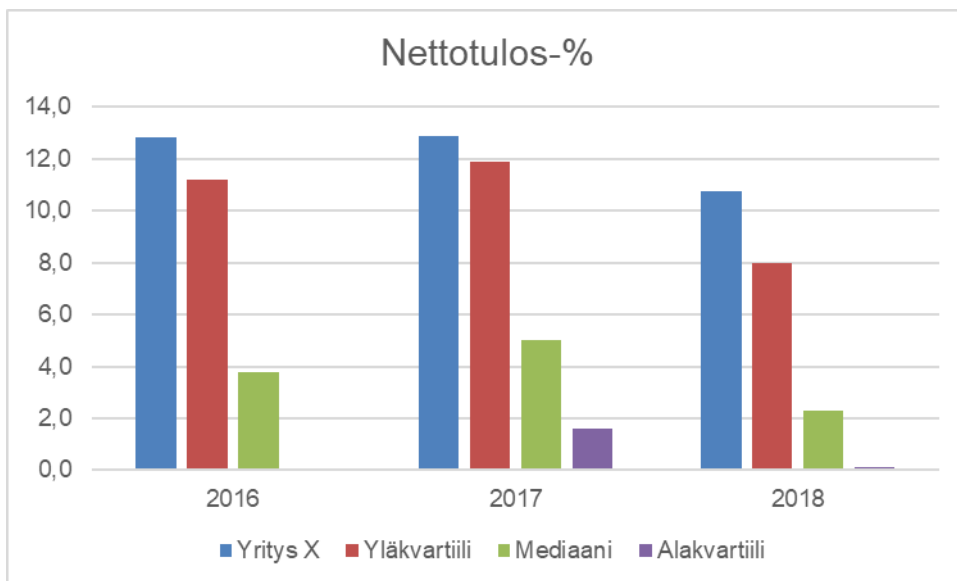
KUVIO 1. Yrityksen käyttökateprosentti verrattuna toimialaan

Kuviossa 1 on esitetty yrityksen käyttökateprosentin kehitys verrattuna toimialaan. Yrityksen käyttökateprosentti oli ensimmäisellä analysoitavalla tilikaudella 16,30 %, seuraavana vuonna 16,70 % ja tarkastelujakson viimeisenä vuotena 14,20 %. Viimeisen vuoden käyttökateen heikentyminen johtuu liikevaihdon laskusta. Yritystutkimus ry:n mukaan käyttökateprosentit ovat palvelualalla yleisimmin 5–15 %, joten yrityksen käyttökate on tähän verrattuna hyvällä tasolla. Kuten aikaisemmin mainittiin, käyttökateen riittävyttä voidaan arvioida vertaamalla sitä esimerkiksi rahoituskuluihin, sillä yrityksen on selviydyttävä niistä käyttökateensa avulla. Tällä tavalla arvioituna Yritys X:n käyttökate on erinomainen, sillä sen käyttökate riittää helposti rahoituskuluihin. Yrityksen käyttökate on huomattavasti suurempi kuin toimialan alakvartiili ja mediaani, mutta kuitenkin hiukan alempi kuin toimialan yläkvartiili.



KUVIO 2. Yrityksen liiketulosprosentti verrattuna toimialaan

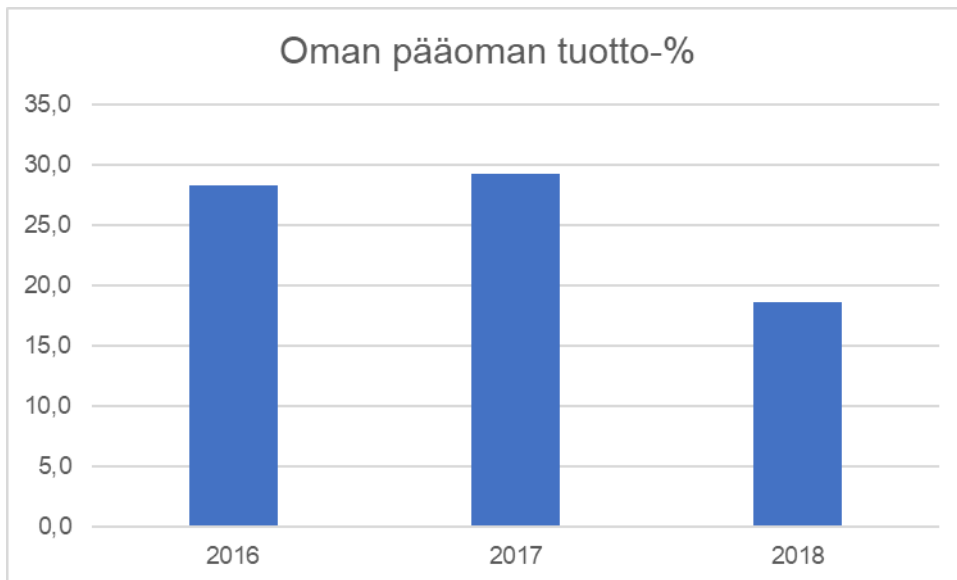
Kuviosta 2 nähdään yrityksen liiketulosprosentti verrattuna toimialaan. Yritys X:n liiketulosprosentti oli 15,75 % vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella. Seuraavana vuonna se nousi 16,10 %:iin, mutta vuonna 2018 liiketulosprosentti laski 13,68 %:iin. Yritystutkimus ry:n mukaan liiketulosprosentti on hyvä, kun se on yli 10 %. Näin ollen yrityksen liiketulosprosentti on hyvä jokaisena tarkasteluvuotena. Liiketulosprosentin kehitys seuraa liikevaihdon kehitystä. Yritys X:n liiketulosprosentti kuuluu jokaisena tarkasteluvuotena toimialan vahvimpaan neljännekseen.



KUVIO 3. Yrityksen nettotulosprosentti verrattuna toimialaan

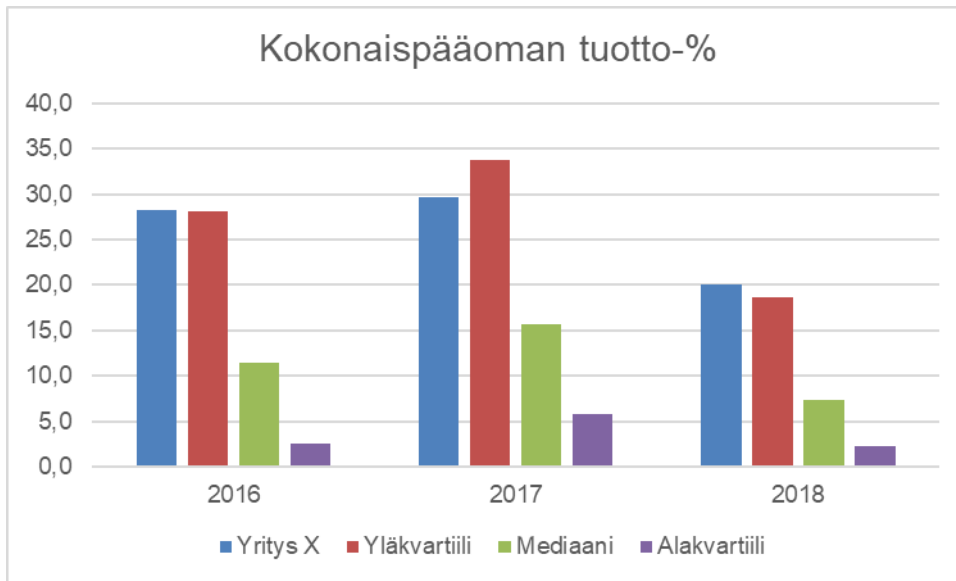


Nettotulosprosentin kehitys jatkaa samaa linjaa käyttökate- ja liiketulosprosenttien kanssa. Kuvio 3 kuvaa Yritys X:n nettotulosprosentin kehitystä verrattuna toimialaan. Yrityksen nettotulosprosentti oli 12,84 % vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella, seuraavalla 12,89 % ja viimeisimmällä tilikaudella 10,75 %. Yritystutkimus ry ei ole asettanut nettotulosprosentille ohjearvoja. Nettotuloksen riittävyyttä voidaan arvioida sen mukaan, miten yritys pyrkii vahvistamaan pääomarakennettaan ja paljonko halutaan jakaa voittoa. Yritys X:n nettulos vuonna 2016 oli 100 951,60 €, seuraavana vuonna 115 706,75 € ja viimeisimmällä päättyneellä tilikaudella 82 064,80 €. Nettotuloksen perusteella arvioituna yritystä voidaan siis pitää kannattavana, sillä kaikkien tilikauden kulujen vähentämisen jälkeen rahaa jää vielä osingonjakoon ja pääomarakenteen vahvistamiseen. Nettotulos on jokaisena tarkasteluvuotena toimialan yläkvartiilia suurempi.



KUVIO 4. Yrityksen oman pääoman tuotto-%

Kuvio 4 osoittaa yrityksen oman pääoman tuotto-%:n kehityksen. Oman pääoman tuotto vuonna 2016 oli 28,31 %, josta se nousi vuoteen 2017 noin prosenttiyksikön verran 29,30 %:iin. Vuonna 2018 oman pääoman tuotto oli 18,61 %. Yrityksen oma pääoma on kasvanut tasaisesti, mutta vuonna 2018 nettotulos oli aikaisempia vuosia heikompi. Tästä syystä myös oman pääoman tuotto pieneni vuonna 2018. Oman pääoman tuotto-%:lle ei ole ohjearvoja, sillä sen riittävä taso määritellään oman pääoman sijoittajien tuottovaatimusten perusteella.



KUVIO 5. Yrityksen kokonaispääoman tuotto-% verrattuna toimialaan

Kuviossa 5 on esitetty yrityksen kokonaispääoman tuotto-% verrattuna toimialaan. Yrityksen kokonaispääoman tuotto on kehittynyt samassa linjassa oman pääoman tuoton kanssa. Yritys on tuottanut tulosta kaikelle toimintaan sitoutuneelle pääomalle 28,27 % ensimmäisenä tarkasteluvuotena, 29,69 % seuraavana ja 20,04 % viimeksi päättyneellä tilikaudella. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan kokonaispääoman tuotto on hyvällä tasolla, kun sen on yli 10 %. Yritys X:n kokonaispääoman tuotto on siis hyvä jokaisena tarkasteluvuotena ohjearvoon verrattuna. Toimialaan verrattuna kokonaispääoman tuotto on myös hyvällä tasolla. Vuonna 2016 Yritys X:n kokonaispääoman tuotto on toimialan yläkvartiilin tasolla, vuonna 2017 muutamien prosenttiyksikön yläkvartiilia pienempi, ja vuonna 2018 hiukan yläkvartiilia suurempi.

Kannattavuuden tunnuslukujen analysoinnin perusteella nähtiin, että tarkastelluista tilikausista vuonna 2017 päättynyt tilikausi oli paras. Kaikkien tunnuslukujen arvot olivat nousseet vuodesta 2016 vuoteen 2017 mutta laskeneet vuoteen 2018. Viimeisenä vuotena liikevaihto on ollut alhaisempi ja siksi tunnuslukujen arvot jäivät pienemmiksi. Pienemmän tuloksen vuoksi myös pääoman tuotto-% laskivat vuoteen 2018. Jokaisena tarkasteluvuotena laskettujen tunnuslukujen perusteella Yritys X:n kannattavuus on kuitenkin ollut hyvällä tasolla ja muutamien tunnusluvun osalta kannattavuus on toimialan vahvimman neljänneksen tasolla.

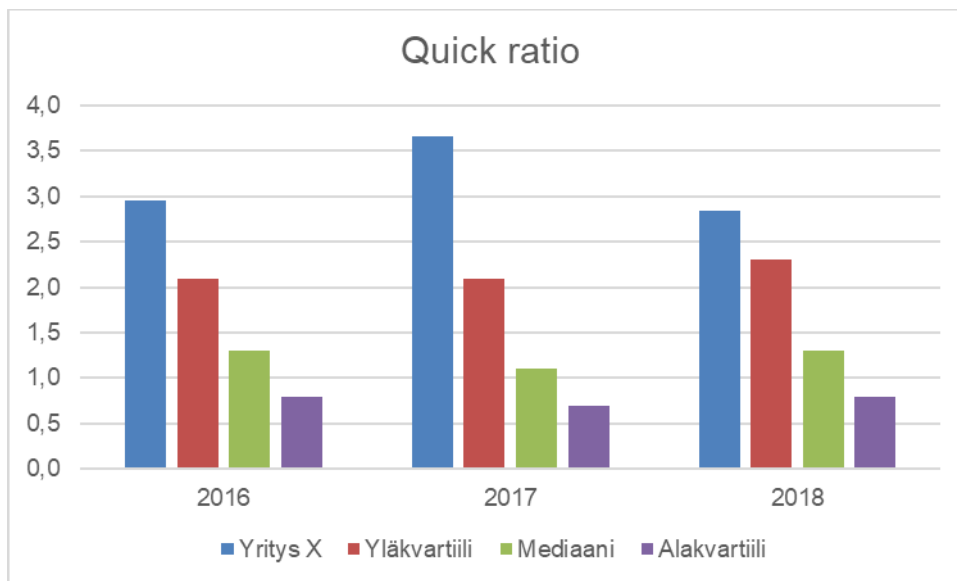
### 4.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiuden tunnusluvuista laskettiin quick ratio, current ratio ja nettokäyttöpääomapro-sentti. Vieraan pääoman takaisinmaksuaikaa ja lainojen hoitokatetta ei laskettu, koska yrityksellä ei ole pitkäaikaista velkaa.

TAULUKKO 2. Yrityksen maksuvalmiuden tunnusluvut

Maksuvalmius	2016	2017	2018
Quick ratio	2,96	3,66	2,84
Current ratio	4,22	5,56	4,95
Nettokäyttöpääomapro-sentti	43,65 %	42,94 %	39,83 %

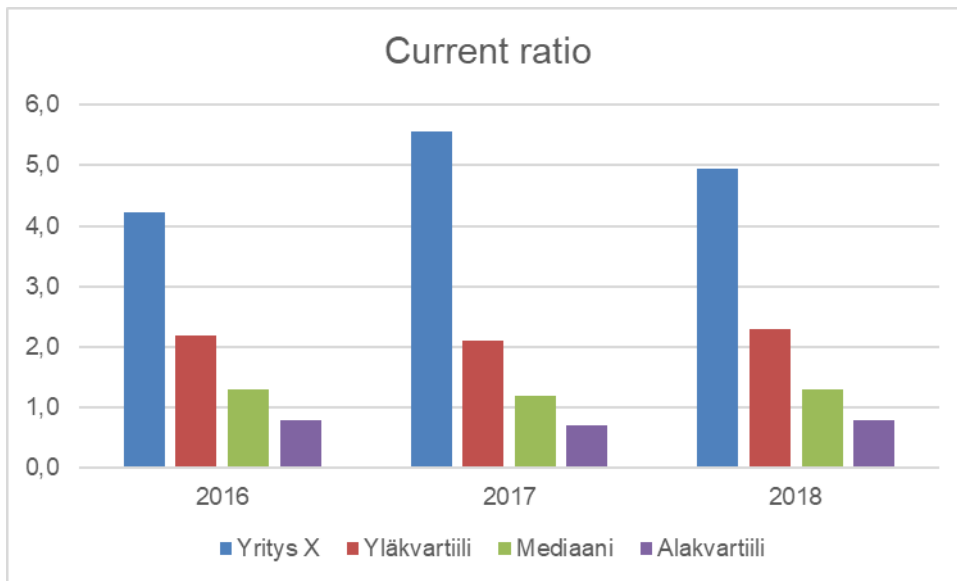
Kuten taulukosta 2 nähdään, yrityksen quick ratio ja current ratio ovat nousseet vuodesta 2016 vuoteen 2017 mutta laskeneet vuoteen 2018. Nettokäyttöpääomapro-sentti taas on laskenut jokaisena tarkasteluvuotena.



KUVIO 6. Yrityksen quick ratio verrattuna toimialaan

Yrityksen quick ration kehitys verrattuna toimialaan on esitetty kuviossa 6. Yrityksen quick ratio oli 2,96 vuonna 2016, seuraavana vuonna 3,66 ja 2,84 vuonna 2018. Rahoitusomaisuus on pienentynyt joka vuosi, mutta myös lyhytaikaiset velat ovat vähentyneet. Yritystutkimus ry:n

mukaan quick ratio on hyvä, kun se on yli 1. Yritys X:n maksuvalmius quick ratiolla mitattuna on siis erinomainen. Se ylittää reippaasti toimialan yläkvartiiliin jokaisena tarkasteluvuotena.



KUVIO 7. Yrityksen current ratio verrattuna toimialaan

Kuviosta 7 nähdään yrityksen current ration kehitys verrattuna toimialaan. Yritys X:n current ratio on kehittynyt melko samalla tavalla quick ration kanssa. Vuonna 2016 current ratio oli 4,22, seuraavana 5,56, ja vuonna 2018 se oli 4,95. Vaihto-omaisuus on kasvanut joka vuosi, ja vuoden 2017 korkeampi current ration arvo johtuu varaston kasvusta. Vuonna 2018 varasto kasvoi maltillisemmin. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan current ratio on hyvä, kun se on yli 2. Yritys X:n maksuvalmius on siis myös current ratiolla mitattuna erinomainen ja huomattavasti suurempi kuin toimialan yläkvartiili.



KUVIO 8. Yrityksen nettokäyttöpääomaprocentti

Kuviosta 8 havaitaan, että yrityksen nettokäyttöpääoman suhde liikevaihtoon on pienentynyt jokaisena tarkasteluvuotena. Ensimmäisenä vuotena se oli 43,65 %, seuraavana 42,94 % ja viimeisenä 39,83 %. Kuten aikaisemmin mainittiin, tehokkaasti toimivan yrityksen liikevaihdon kasvu ei sitouta lisää nettokäyttöpääomaa. Nettokäyttöpääomaprocentti ei tällöin kasva liikevaihdon kasvaessa. Yritys X:n nettokäyttöpääomaprocentin kehitys ei heijasta liikevaihdon kehitystä, mikä on hyvä asia. Yritys siis käyttää pääomaansa tehokkaasti, eikä liikevaihdon kasvu sitouta suhteessa enempää nettokäyttöpääomaa.

Laskettujen tunnuslukujen perusteella Yritys X:n maksuvalmius on erinomainen. Korkean maksuvalmiuden ansiosta se selviytyy hyvin lyhytaikaisista velvoitteistaan. Toisaalta voidaan miettiä, onko maksuvalmiutta jo liikaa. Varat voisivat olla tehokkaammassa käytössä sijoitettuna johonkin, sillä ylimääräinen likviditeetti tuottaa melko huonosti.

#### 4.4 Vakavaraisuus

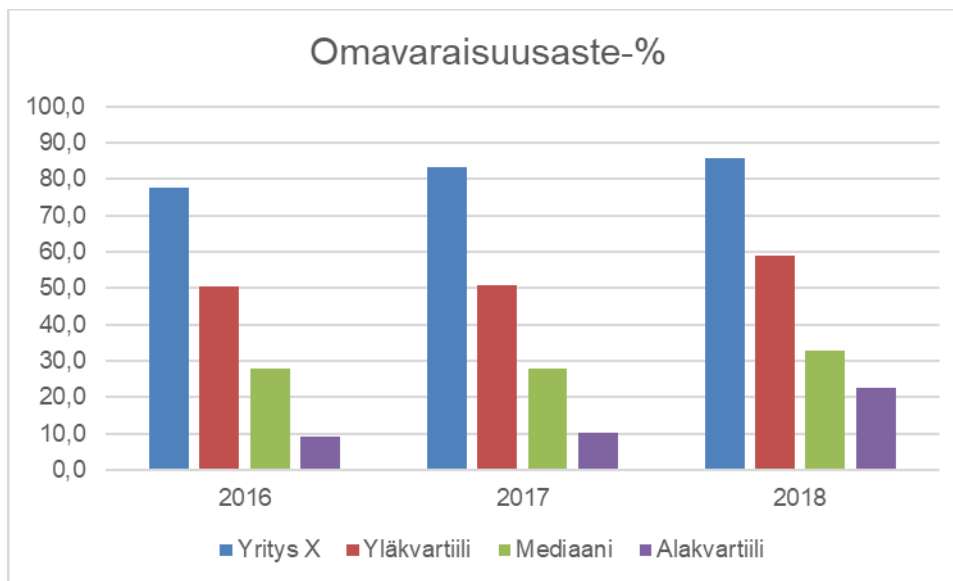
Vakavaraisuuden tunnusluvuista laskettiin omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja nettovelkaprocentti. Koska yrityksellä on paljon likvidiä rahoitusomaisuutta, nettovelkaprocentti antaa suhteellista velkaantuneisuutta konkreettisemmän kuvan yrityksen velkarasituksesta. Gearing-prosentti jätettiin laskematta samasta syystä kuin sijoitetun pääoman

tuotto prosentti: yrityksellä ei ole pitkäaikaista velkaa eikä lyhytaikaisesta tiedetä korollisen velan osuutta. Yrityksen taseessa rahat ja pankkisaamiset on kuitenkin jokaisena tarkasteluvuotena suurempi kuin vieras pääoma yhteensä, joten gearing-prosentin arvo olisi tästä syystä negatiivinen, vaikka kaikki velka olisi korollista. Yrityksellä on siis enemmän likvidejä varoja kuin velkaa, joten yritys olisi gearing-prosentilla mitattuna erittäin vakavarainen.

TAULUKKO 3. Yrityksen vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuus	2016	2017	2018
Omavaraisuusaste prosentti	77,75 %	83,16 %	85,76 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	13,54 %	9,42 %	10,09 %
Nettovelkaprosentti	-9,73 %	-12,62 %	-2,50 %

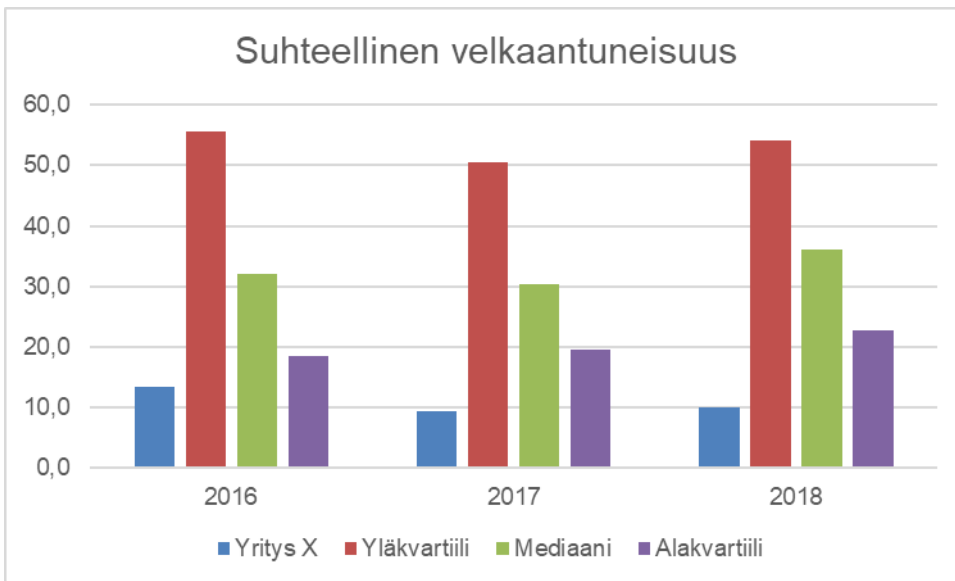
Yrityksen vakavaraisuuden tunnusluvut on esitetty taulukossa 3. Taulukosta nähdään, että omavaraisuusaste on korkea ja velkaa on vähän. Nettovelkaprosentti on negatiivinen, koska yrityksellä on enemmän likvidiä varallisuutta kuin velkaa.



KUVIO 9. Yrityksen omavaraisuusaste prosentti verrattuna toimialaan

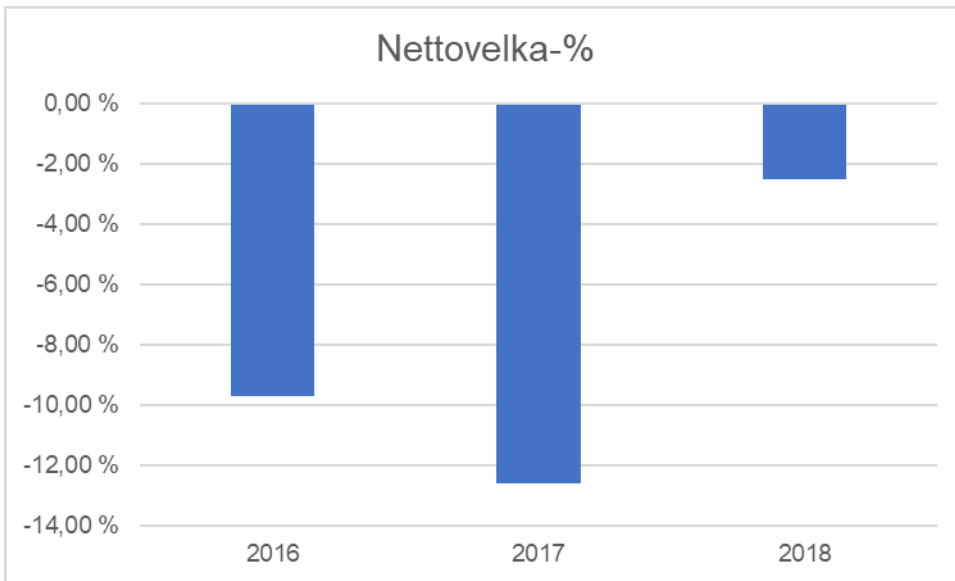
Kuviosta 9 nähdään myös, että yrityksen omavaraisuusaste on korkea. Vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella se oli 77,75 %, seuraavana vuonna 83,16 % ja viimeisimpänä vuotena 85,76 %. Yrityksen pääomasta siis suurin osa on omaa pääomaa, ja sen osuus kokonaispääomasta on noussut joka vuosi. Yritystutkimus ry:n mukaan omavaraisuusaste on hyvä, kun se on yli

40 %. Yritys X:n omavaraisuusaste on siis erinomainen. Myös toimialaan verrattuna omavaraisuusaste on todella korkea.



KUVIO 10. Yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus verrattuna toimialaan

Suhteellisen velkaantuneisuuden kehitys verrattuna toimialaan on esitetty kuviossa 10. Velkojen suhde liikevaihtoon oli 13,54 % vuonna 2016, vuonna 2017 se laski 9,42 %:iin ja vuonna 2018 nousi hiukan 10,09 %:iin. Yrityksen velat vähentyivät joka tilikaudella. Liikevaihto taas kasvoi vuodesta 2016 vuoteen 2017 mutta heikkeni vuodesta 2017 vuoteen 2018. Toimialaan verrattuna Yritys X kuuluu toimialan vähiten velkaantuneeseen neljännekseen.



KUVIO 11. Yrityksen nettovelkaprosentti

Kuvio 11 havainnollistaa nettovelkaprosentin kehityksen. Vertaamalla kuvioita 10 ja 11 nähdään myös suhteellisen velkaantuneisuuden ja nettovelkaprosentin ero, eli minkälainen vaikutus sillä on, kuin veloista vähennetään ensin likvidit varat. Koska yrityksellä on enemmän rahaa kuin velkaa, nettovelkaprosentti saa negatiivisen arvon. Vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella nettovelkojen suhde liikevaihtoon oli  $-9,73\%$ , vuonna 2017 se oli  $-12,62\%$  ja viimeisenä vuotena  $-2,50\%$ . Nettovelkaprosentilla mitattuna yritys on siis erittäin vakavarainen.

Omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja nettovelkaprosentin perusteella voidaan sanoa, että Yritys X:n vakavaraisuus on erittäin hyvällä tasolla. Sen pääomarakenne on kunnossa, ja yritys suoriutuu helposti velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Toisaalta hallitun velkaantumisen edut jäävät hyödyntämättä. Suurin osa yrityksen pääomasta on omaa pääomaa, ja omalla pääomalla on yleensä suurempi tuottovaatimus kuin vieraalla pääomalla. Lisäksi vieraan pääoman vipuvaikutus jää hyödyntämättä. Toimialaan verrattuna Yritys X:n vakavaraisuus on myös erittäin hyvä, ja se kuuluu toimialan vakavaraisimpaan neljännekseen.



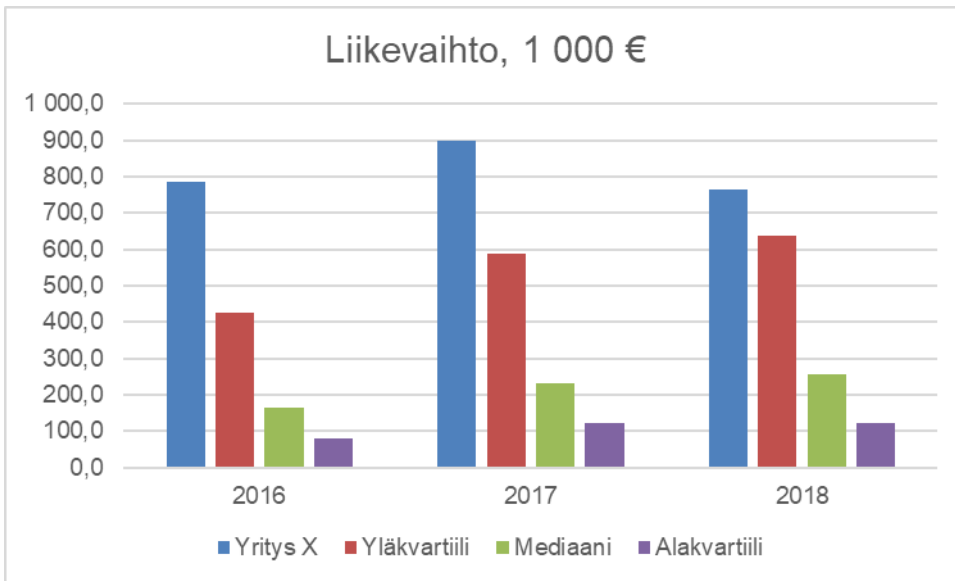
#### 4.5 Muut tunnusluvut

Yrityksen kasvua selvitetiin liikevaihdon muutosprosentilla, ja lisäksi liikevaihtoa verrattiin toimialaan. Pääoman käytön tehokkuutta mitattiin käyttöpääomaprozentilla. Lisäksi laskettiin myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoajat sekä vaihto-omaisuusprosentti.

TAULUKKO 4. Yrityksen muut tunnusluvut

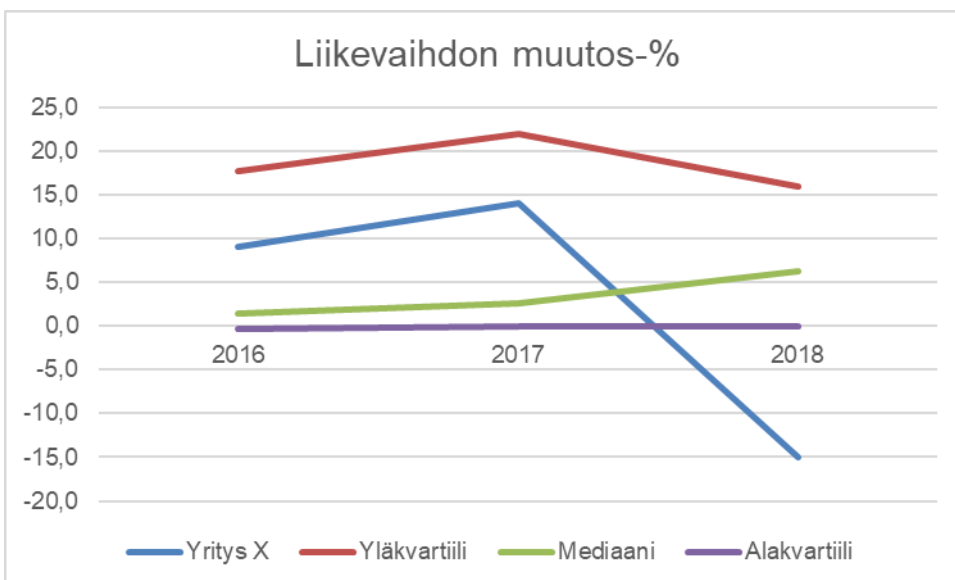
<b>Muut</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>
Liikevaihto	786 414,03	897 806,62	763 693,70
Liikevaihdon muutosprosentti	9,07 %	14,16 %	-14,94 %
Käyttöpääomaprosentti	29,73 %	27,05 %	32,11 %
Myyntisaamisten kiertoaika (pv)	60	43	52
Ostovelkojen kiertoaika (pv)	89	46	94
Vaihto-omaisuusprosentti	17,16 %	17,90 %	21,25 %

Kasvun ja pääoman käytön tehokkuuden tunnusluvut on esitetty taulukossa 4. Taulukosta nähdään, että liikevaihto on kasvanut vuodesta 2016 vuoteen 2017 mutta laskenut vuoteen 2018. Myyntisaamisten ja ostovelkojen kiertoajat ovat vastaavasti lyhentyneet vuonna 2017 ja pidentyneet vuonna 2018. Käyttöpääoma- ja vaihto-omaisuusprosentit ovat pysyneet suurin piirtein samassa suuruusluokassa jokaisena tarkasteluvuotena. Vaihto-omaisuusprosentti on hiukan noussut joka vuosi.



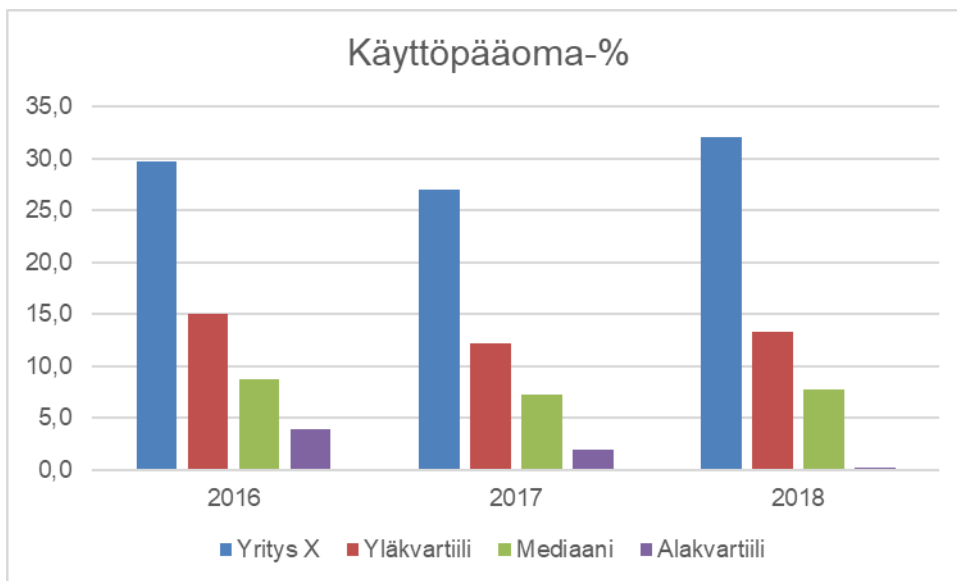
KUVIO 12. Yrityksen liikevaihto verrattuna toimialaan

Liikevaihto on yleisin liiketoiminnan volyymin mittari. Kuviosta 12 nähdään, että Yritys X:n liikevaihto on huomattavasti suurempi kuin toimialan yläkvartiili jokaisena tarkasteluvuotena. Toimialan luvut ovat kasvaneet joka vuosi, mutta kasvu on selvästi hidastunut vuonna 2018. Samana vuonna Yritys X:n liikevaihto on laskenut, mutta se kuuluu laskusta huolimatta toimialan vahvimpaan neljännekseen.



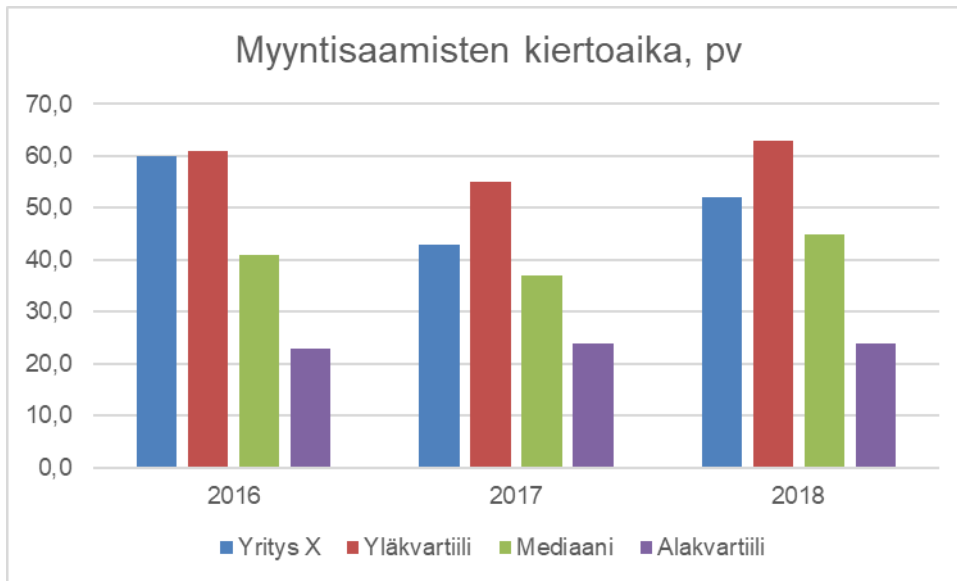
KUVIO 13. Yrityksen liikevaihdon muutosprosentti verrattuna toimialaan

Kuviossa 13 on esitetty Yritys X:n liikevaihdon muutos verrattuna toimialaan. Yritys X:n liikevaihto nousi vuonna 2015 päättyneestä tilikaudesta vuoteen 2016 mennessä 9,07 %. Siitä se nousi vuoteen 2017 vielä 14,16 %, mutta vuonna 2018 päättyneellä tilikaudella liikevaihto laski 14,94 % edellisestä tilikaudesta. Vaikka liikevaihto oli toimialan suurimpia vuonna 2018, kasvu oli toimialan heikoimpia. Toimialan yläkvartiili on kasvanut joka vuosi, mutta vuonna 2018 kasvu hidastui. Liikevaihdon muutosprosentin alakvartiili on pysynyt suurin piirtein samana. Mediaani taas on kasvanut jokaisena tarkasteluvuotena, vuonna 2018 jopa enemmän kuin edellisellä tilikaudella.



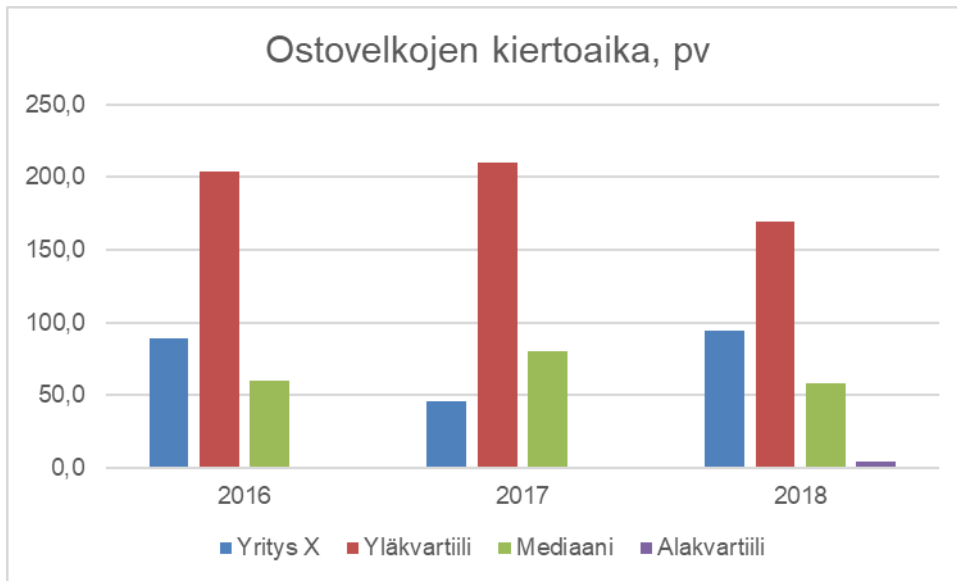
KUVIO 14. Yrityksen käyttöpääomaprocentti verrattuna toimialaan

Kuvio 14 havainnollistaa yrityksen käyttöpääomaprocentin kehitystä verrattuna toimialaan. Vuonna 2016 käyttöpääoma oli 233 792,40 € eli 29,73 % liikevaihdosta. Seuraavana vuotena se oli 242 866,47 € eli 27,05 % liikevaihdosta, ja vuonna 2018 se oli 245 215,51 € eli 32,11 % liikevaihdosta. Yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuvan rahoituksen osuus liikevaihdosta on siis ollut 30 %:n tuntumassa jokaisena tarkasteluvuotena. Kun tarkastellaan absoluuttisia lukuja, nähdään, että vuosina 2016–2017 liiketoimintaan sitoutuva rahamäärä kasvoi, mutta myös liiketoiminnan volyyymi eli liikevaihto kasvoi. Vuosina 2017–2018 taas liikevaihto laski, mutta siitä huolimatta liiketoimintaan sitoutui hiukan enemmän rahaa kuin edellisvuotena. Toimialaan verrattuna Yritys X:n käyttöpääomaprocentti on huomattavasti suurempi kuin toimialan yläkvartiili.



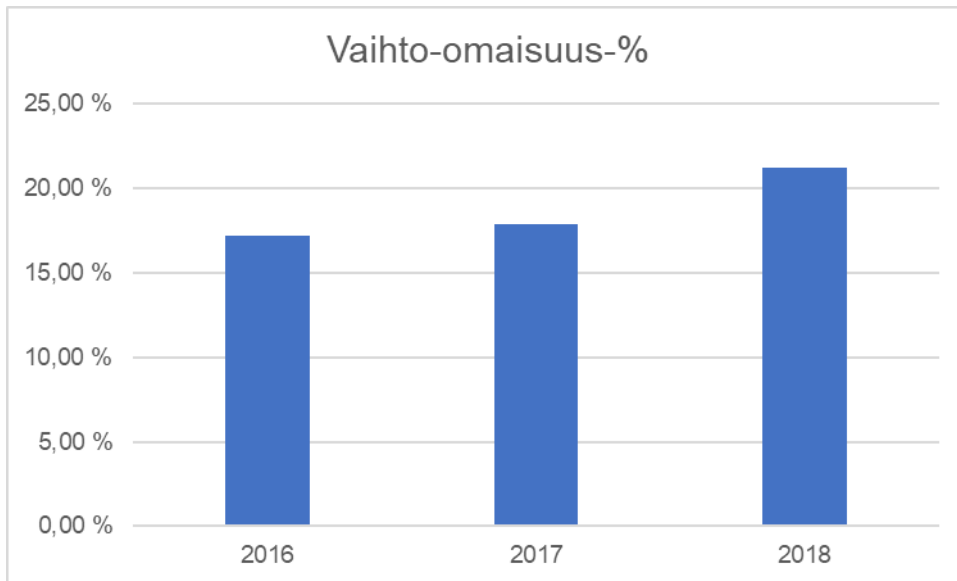
KUVIO 15. Yrityksen myyntisaamisten kiertoaika verrattuna toimialaan

Kuviosta 15 nähdään, kuinka kauan yrityksen myyntitulot ovat saamisina, ennen kuin asiakkaat maksavat laskunsa. Vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella keskimääräinen maksuaika oli 60 päivää. Vuonna 2017 asiakkaat maksoivat laskunsa nopeammin, kun kiertoaika oli 43 päivää. Vuonna 2018 se pidentyi 52 päivään. Yritys antaa enemmän maksuaikaa asiakkailleen kuin useimmat toimialalla, mutta myyntisaamisten kiertoaika jää kuitenkin toimialan yläkvartiilin alapuolelle. Yrityksen käyttöpääoman tarve pienenesi, jos asiakkaat maksaisivat laskunsa nopeammin.



KUVIO 16. Yrityksen ostovelkojen kiertoaika verrattuna toimialaan

Ostovelkojen keskimääräinen maksuaika on esitetty kuviossa 16. Vuonna 2016 Yritys X:n ostovelkojen kiertoaika oli 89 päivää, ja seuraavana vuonna se lyheni 46 päivään. Vuonna 2018 ostovelkojen kiertoaika oli 94 päivää. Yritys siis hyödyntää edullista ostovelkarahoitusta, mikä pienentää käyttöpääoman tarvetta. Yritys X:n ostovelkojen maksuajat ovat kuitenkin lähempänä toimialan mediaania kuin yläkvartiilia. Toimialan pisimpiin maksuaikoihin verrattuna siis yritys maksaa laskunsa aikaisin. Maksuajat riippuvat tietysti maksuehdoista, ja yrityksen kannattaa hyödyntää pitkiä maksuaikoja, jotta käyttöpääoman tarve pienenee.



KUVIO 17. Yrityksen vaihto-omaisuusprosentti

Kuviosta 17 nähdään yrityksen vaihto-omaisuusprosentin kehitys. Vaihto-omaisuuden suhde liikevaihtoon oli 17,16 % vuonna 2016, seuraavana vuonna 17,90 % ja viimeisenä vuotena 21,25 %. Vaihto-omaisuusprosentti on siis kasvanut jokaisena tarkasteluvuotena. Yrityksen varastonhallinta toimii sitä tehokkaammin, mitä pienempi vaihto-omaisuusprosentti on. Varastoa on oltava riittävästi, mutta mitä suurempi varasto on, sitä enemmän se sitoo pääomia.

Kuten huomattiin, yrityksen liikevaihto oli jokaisena tarkasteluvuotena toimialan vahvimmassa neljänneksessä. Liikevaihdon kasvussa taas Yritys X sijoittui toimialan mediaanin ja yläkvartiiliin välille vuoteen 2017 asti. Vuonna 2018 liikevaihto laski ja muutosprosentti oli toimialan alakvartiiliin alapuolella. Yritys X:llä sitoutuu juoksevaan liiketoimintaan enemmän rahaa kuin suurimmalla osalla toimialalla. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että yritys maksaa laskunsa aikaisin suhteessa ostovelkojen kiertojen yläkvartiiliin ja antaa asiakkaille enemmän maksuaikaa kuin toimialan enemmistö. Vaihto-omaisuus on myös kasvanut joka vuosi. Tällöin rahoitusta on löydettävä muualta, eli käyttöpääoman tarve kasvaa.

#### 4.6 Johtopäätökset

Laskettujen tunnuslukujen perusteella Yritys X on taloudellisesti vakaa yritys ja sen toiminta on kannattavaa. Käyttökate, liiketulos, nettotulos, oman pääoman tuotto ja kokonaispääoman

tuotto olivat kaikki Yritystutkimus ry:n ohjearvojen mukaan hyvällä tasolla. Tunnuslukujen arvot kasvoivat vuodesta 2016 vuoteen 2017, mutta pienemmän liikevaihdon takia ne laskivat vuonna 2018. Toimialaan verrattuna Yritys X:n kannattavuus on myös erittäin hyvä, ja monen tunnusluvun mukaan se kuuluu toimialan vahvimpaan neljännekseen.

Yrityksen maksuvalmius on erittäin hyvä verrattuna sekä Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin että toimialaan. Korkean maksuvalmiuden ansiosta sillä ei ole ongelmia selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan. Toisaalta voidaan kyseenalaistaa, onko näin korkea likviditeetti tarpeellista vai voisivatko varat olla tehokkaammassa käytössä sijoitettuina johonkin. Ylimääräinen likviditeetti tuottaa melko huonosti.

Yrityksen vakavaraisuus on myös erittäin hyvä. Sen omavaraisuusaste on korkea sekä toimialaan että Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin verrattuna. Omavaraisuusaste on myös kasvanut joka vuosi. Yritys kuuluu toimialan vähiten velkaantuneeseen neljännekseen, ja sillä on enemmän likvidiä omaisuutta kuin velkaa. Tästä syystä nettovelkaprosentti on negatiivinen. Hallitun velkaantumisen etu eli vieraan pääoman vipuvaikutus jää tosin hyödyntämättä.

Yrityksen kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat siis erittäin hyvällä tasolla. Yrityksen toiminta on kannattavaa, ja se selviää ongelmitta velvoitteistaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Jos jotain negatiivista on keksittävä, pääoman käytön tehokkuus voisi olla parempi. Vaihto-omaisuusprosentti on kasvanut joka vuosi, ja käyttöpääomaa sitoutuu myös huomattavasti enemmän kuin toimialan enemmistöllä.

## 5 YHTEENVETO

Tilinpäätösanalyysi on yrityksen taloudellisen tilan mittaamista ja analysointia tilinpäätöstietojen perusteella. Tilinpäätösanalyysin tuottamaa tietoa voivat hyödyntää yrityksen sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat, tavarantoimittajat, asiakkaat, julkinen valta sekä suuri yleisö. Eri sidosryhmät ovat kiinnostuneita eri osa-alueista. Esimerkiksi tavarantoimittajia kiinnostaa erityisesti maksuvalmius, asiakkaita toimitusvarmuus ja lainanantajia vakavaraisuus.

Tilinpäätösanalyysi jaetaan kolmeen tasoon sen laajuuden mukaan: tunnuslukuanalyysi, tilinpäätösanalyysi ja yritystutkimus. Se voidaan myös toteuttaa eri tavoin, kuten prosenttilukumuotoisena tilinpäätöksenä, trendianalyysinä, tunnuslukuanalyysinä tai kassavirta-analyysinä. Myös varsinainen analysointi voidaan tehdä eri näkökulmista: aikasarja-analyysinä tai ajallisenä poikkileikkausanalyysinä. Käytettävät menetelmät ja laskettavat tunnusluvut on valittava tapauskohtaisesti, jotta ne olisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia.

Tässä opinnäytetyössä tehtiin case-yrityksen tunnuslukuanalyysi kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen perusteella. Tunnusluvut laskettiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla. Niitä verrattiin sekä toisiinsa että työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemiin Finnveran toimialaraportteihin. Näin nähtiin yrityksen taloudellisen tilan kehitys sekä se, miten yritys sijoittuu toimialavertailussa.

Tunnuslukuanalyysin perusteella Yritys X:n taloudellinen tilanne oli erittäin hyvä. Kannattavuuden tunnusluvuissa vuosi 2017 oli paras, sillä liikevaihto ja tunnuslukujen arvot nousivat vuodesta 2016 vuoteen 2017 mutta laskivat vuoteen 2018. Kannattavuus oli silti jokaisena tarkasteluvuotena hyvä. Maksuvalmius oli jokaisena vuotena erinomainen, ja voidaan jopa miettiä, onko sitä liikaa. Vakavaraisuus oli myös erittäin hyvällä tasolla. Yrityksen omavaraisuusaste oli korkea ja yrityksellä oli jopa vähemmän velkaa kuin likvidiä varallisuutta. Hallitun velkaantumisen edut jäivät tosin hyödyntämättä. Ainoa negatiivinen huomio oli pääoman käytön tehokkuudessa, sillä yrityksellä sitoutuu juoksevaan liiketoimintaan enemmän rahaa kuin useimmilla toimialalla. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että Yritys X:n taloudellinen tilanne on erittäin hyvä ja se kuuluu toimialan vahvimpiin yrityksiin.



## LÄHTEET

- Ball, R. & Brown, P. 1968. An Empirical Evaluation of Accounting Income Numbers. *Journal of Accounting Research* 6(2), 159–178.
- Kallunki, J.-P. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Alma Talent. Saatavissa: [https://verkkokirjajhyly-almatalent-fi.ezproxy.centria.fi/teos/HAJBBXCTEB#kohta:TI-LINP\(\(c4\)\(\(c4\)T\(\(d6\)SANALYYSI\(\(20\).](https://verkkokirjajhyly-almatalent-fi.ezproxy.centria.fi/teos/HAJBBXCTEB#kohta:TI-LINP((c4)((c4)T((d6)SANALYYSI((20).)
- Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Viitattu 18.6.2019.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 8., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.
- Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita.
- Tilastokeskus. Johdatus tilastotieteeseen. Saatavissa: [https://tilastokoulu.stat.fi/verkko-koulu\\_v2.xql?course\\_id=tkoulu\\_tilaj&lesson\\_id=3&subject\\_id=2&page\\_type=sisalto](https://tilastokoulu.stat.fi/verkko-koulu_v2.xql?course_id=tkoulu_tilaj&lesson_id=3&subject_id=2&page_type=sisalto). Viitattu 9.9.2019.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2019. Finnveran tilinpäätöstilastot. Saatavissa: [https://tem-tilastopalvelu.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TEM\\_Toimiala\\_Online\\_Veloitukseton/TEM\\_Toimiala\\_Online\\_Veloitukseton\\_\\_Finnvera/Finnvera.px/](https://tem-tilastopalvelu.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton__Finnvera/Finnvera.px/). Viitattu 6.9.2019.
- Yritystutkimus ry. 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10., korjattu laitos. Helsinki: Gaudeamus.
- Yritys X. Tilinpäätöstiedot 2016–2018.

**Yritys X:n tuloslaskelma**

	1.9.2015– 31.8.2016	1.9.2016– 31.8.2017	1.9.2017– 31.8.2018
<b>Liikevaihto</b>	786 414,03	897 806,62	763 693,70
Liiketoiminnan muut tuotot	60,00	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	87 467,40	167 080,61	71 493,32
Varaston muutos	600,00	25 781,79	1 504,77
Ulkopuoliset palvelut	34 809,18	28 380,25	27 022,27
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	310 019,07	338 762,28	350 907,88
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	76 431,84	66 420,28	66 478,57
Muut henkilösivukulut	12 853,63	9 980,37	9 242,20
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	4 341,02	5 313,01	3 984,76
Liiketoiminnan muut kulut	137 270,97	163 064,60	131 602,54
<b>Liikevoitto/tappio</b>	<b>123 880,92</b>	<b>144 587,01</b>	<b>104 466,93</b>
Rahoitustuotot ja -kulut			
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	100,48	94,20	89,49
Muut korko- ja rahoitustuotot	4 302,84	964,95	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut	2 097,42	921,25	739,72
<b>Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja</b>	<b>126 186,82</b>	<b>144 724,91</b>	<b>103 816,70</b>
Tuloverot			
Verot tilikauden aikana	25 235,22	29 018,16	21 751,90
<b>Tilikauden voitto/tappio</b>	<b>100 951,60</b>	<b>115 706,75</b>	<b>82 064,80</b>

**Yritys X:n tase**

	31.8.2016	31.8.2017	31.8.2018
<b>Vastaavaa</b>			
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>			
<b>Aineelliset hyödykkeet</b>			
Koneet ja kalusto	12 458,01	15 939,00	11 954,24
<b>Sijoitukset</b>			
Muut osakkeet ja osuudet	16 370,79	16 370,79	16 370,79
<b>Pysyvät vastaavat yhteensä</b>	<u>28 828,80</u>	<u>32 309,79</u>	<u>28 325,03</u>
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>			
<b>Vaihto-omaisuus</b>			
Muu vaihto-omaisuus	134 962,23	160 744,02	162 248,79
<b>Saamiset</b>			
Pitkäaikaiset			
Lainasaamiset	0,00	0,00	131 725,00
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset	128 559,70	106 927,96	108 383,72
Muut saamiset	4,06	1,97	0,00
Siirtosaamiset	3 205,66	4 552,96	14 513,83
<b>Rahat ja pankkisaamiset</b>	<u>183 034,82</u>	<u>197 865,62</u>	<u>96 129,22</u>
<b>Vaihtuvat vastaavat yhteensä</b>	<u>449 766,47</u>	<u>470 092,53</u>	<u>513 000,56</u>
<b>Vastaavaa yhteensä</b>	<u><u>478 595,27</u></u>	<u><u>502 402,32</u></u>	<u><u>541 325,59</u></u>
<b>Vastattavaa</b>			
<b>OMA PÄÄOMA</b>			
<b>Osakepääoma</b>	8 000,00	8 000,00	8 000,00
<b>Muut rahastot</b>			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0,00	0,00	131 725,00
<b>Edellisten tilikausien voitto/tappio</b>	263 148,68	294 100,28	242 474,43
<b>Tilikauden voitto/tappio</b>	<u>100 951,60</u>	<u>115 706,75</u>	<u>82 064,80</u>
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<u>372 100,28</u>	<u>417 807,03</u>	<u>464 264,23</u>
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>			
<b>Lyhytaikainen</b>			
Ostovelat	29 729,53	24 805,51	25 417,00
Muut velat	32 554,67	26 729,66	22 741,56
Siirtovelat	44 210,79	33 060,12	28 902,80
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>	<u>106 494,99</u>	<u>84 595,29</u>	<u>77 061,36</u>
<b>Vastattavaa yhteensä</b>	<u><u>478 595,27</u></u>	<u><u>502 402,32</u></u>	<u><u>541 325,59</u></u>

**Oikaistun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava****Liikevaihto****Liiketoiminnan muut tuotot**

+

**Liiketoiminnan tuotot yhteensä**

Aine- ja tarvikekäyttö

Ulkopuoliset palvelut

+

Henkilöstökulut

+

Laskennallinen palkkorjaus

+

Liiketoiminnan muut kulut

+

Valmisteveraston lisäys/vähennys

-/+

-

**Käyttökate**

Suunnitelman mukaiset poistot

-

Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

-

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

-

**Liiketulos**

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista

+

Muut korko- ja rahoitustuotot

+

Korkokulut ja muut rahoituskulut

-

Kurssierot

+/-

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset

-

Välittömät verot

-

**Nettotulos**

Satunnaiset tuotot

+

Satunnaiset kulut

-

Konserniavustus

+/-

**Kokonaistulos**

Poistoeron lisäys/vähennys

-/+

Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys

-/+

Laskennallinen palkkorjaus

+

Käyvän arvon muutokset

+/-

Muut tuloksen oikaisut

+/-

**Tilikauden tulos**

## Oikaistun taseen kaava

### Vastaavaa

#### **PYSYVÄT VASTAAVAT**

Kehittämismenot

Liikearvo

Muut aineettomat hyödykkeet

#### **Aineettomat hyödykkeet yhteensä**

Maa- ja vesialueet

Rakennukset ja rakennelmat

Koneet ja kalusto

Muut aineelliset hyödykkeet

#### **Aineelliset hyödykkeet yhteensä**

Sisäiset osakkeet ja osuudet

Muut osakkeet ja osuudet

Sisäiset saamiset

Muut saamiset ja sijoitukset

#### **Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä**

#### **Leasingomaisuus**

#### **VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Aineet ja tarvikkeet

Keskeneräiset tuotteet

Valmiit tuotteet

Muu vaihto-omaisuus

#### **Vaihto-omaisuus yhteensä**

Myyntisaamiset

Sisäiset myyntisaamiset

Muut sisäiset saamiset

Muut saamiset

#### **Lyhytaikaiset saamiset yhteensä**

#### **Rahat ja rahoitusarvopaperit**

#### **Vastaavaa yhteensä**

## Oikaistun taseen kaava

### Vastattavaa

#### **OMA PÄÄOMA**

Osake- tai muu peruspääoma  
Ylikurssi-, vara- ja arvonkorotusrahasto  
Käyvän arvon rahasto  
Muut rahastot  
Kertyneet voittovarot  
Tilikauden tulos  
Pääomalainat

#### **Taseen oma pääoma yhteensä**

Poistoero  
Verotusperusteiset varaukset

#### **Poistoero ja varaukset yhteensä**

#### **Oman pääoman oikaisut**

#### **Oikaistu oma pääoma yhteensä**

#### **VIERAS PÄÄOMA**

Pääomalainat  
Lainat rahoituslaitoksilta  
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta  
Saadut ennakot  
Sisäiset velat  
Muut pitkäaikaiset velat

#### **Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä**

#### **Laskennallinen verovelka**

#### **Pakolliset varaukset**

#### **Leasingvastuut**

Korolliset lyhytaikaiset velat  
Saadut ennakot  
Ostovelat  
Sisäiset ostovelat  
Muut sisäiset korolliset velat  
Muut sisäiset korottomat velat  
Muut korottomat lyhytaikaiset velat

#### **Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä**

#### **Oikaistu vieras pääoma yhteensä**

#### **Vastattavaa yhteensä**